

Verksamhetsberättelse

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

2009

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIENS
TIDSKRIFT

Nummer
Årgång

2 • 2010
149

Ansvarig utgivare Åke Barklund, sekreterare och VD, KSLA
Huvudredaktör Anders Fredholm
Redaktör/layout Ylva Nordin
Foton Sid 20 och 49 – Kerstin Hideborn Alm. Sid 32, 34 och 41 – Mats Gerentz. Sid 48 – Bo Berglund.
Övriga – Ylva Nordin.
Tryckeri Gävle Offset
Tryckår/månad 2010/03
Upplaga 1 000 ex.
ISSN 0023-5350
ISBN 978-91-85205-98-1

De senaste årens utgivna nummer finns tillgängliga som nedladdningsbara filer på akademiens hemsida www.ksla.se.

Verksamhetsberättelse 2009

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Innehåll

Akademisekreteraren har ordet	5
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens organisation.....	6
Kommittéernas verksamhet.....	8
Konferenser och seminarier	12
Sammankomster.....	29
Högtidssammankomsten.....	32
Avgivna remissvar	35
Anslag, stipendier, priser och belöningar	36
Nya ledamöter.....	40
Avlidna ledamöter	43
Enheten för de areella näringarnas historia (ANH)	44
Publicerings- och informationsverksamheten	46
Enaförsholm och Barksätter	48
Styrande organ och personal.....	50
Ekonomisk flerårsöversikt 2005–2009	52

Akademisekreteraren har ordet

Sedan några år räknar vi akademiens evenemang på likartat vis. År 2009 går då till historien som "aktivast hittills". På evenemangstavlan i vår foajé fanns under året 172 planeringsmöten uppnådde vilka resulterade i 80 sammankomster, seminarier, konferenser, exkursioner, symposier, rundabordsamtal och älgjakter – men ripjakten på Snasahögarna ställde vi in.

Av aktiviteterna gällde 12½ livsmedel, 5 handlade om klimatet, 5 om EU, 4 gällde energi och 53½ tog upp "övrigt blandat". Vårt program – inom inriktningsplanen – diskuteras fram vid avdelningsmöten och i planeringsgrupper. På det viset speglar vår agenda ledamöternas aktualiteter. Den halva delen livsmedel låg under rubriken *Lamm i kokkonsten – från får i kål till kebab*, ett kombinerat boksläpp av *Den svenska fårskötselns äldre historia* och diskussion om dagens fårskötsel.

Högtidstalet 2009 hölls av ledamöten och författaren Fredrik Sjöberg under rubriken "Om konsten att uppfatta lyckade landskap", en resa i Vilhelm Mobergs fotspår. Vårens sammankomster därefter behandlade *Vägen till ett nytt internationellt klimatavtal, Inför det svenska ordförandeskapet i EU och Skogsbrukets infrastruktur*.

Majsammankomsten hölls på vår fjällgård Enaforsholm och gällde landsbygdsutveckling i Norge och Sverige, vilken skiljer sig åt. Norrmännen satsar mycket pengar lokalt i kommunerna – baserat på bland annat befolkningens åldersstruktur och på den lokalt producerade elkraften! Huvudbyggnaden på Enaforsholm rustades vintern 2008/09 till lækker – men inte överdådig – standard, i donator A. W. Bergstens och akademiens anda. Nu går vi vidare med att rusta fjällträdgården för att inspirera odlare i växtzon 8 i Sverige

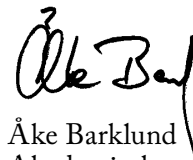
att inte ge upp, utan att satsa på växter som bevisligen klarar sig. Idag finns nära nog 400 olika arter och sorter i trädgården, varav hälften enligt tidigare vedertagen kunskap *kan* växa på 530 meters höjd i västra Jämtland, medan den andra hälften gör det ändå!

Även vår andra donationsgård, Barksätter i Sörmland, rustades upp rejält 2009, såväl huvudbyggnaden som flygeln, och vi har hittat bra hyresgäster. Skogen sköts med hjälp av en duktig förvaltare och jordbruket är utarrenderat.

Höstens sammankomster hade rubrikerna *Sverige och Finland – 200 år som grannar, Vad är skogens bidrag till växthusgaserna?, Naturvårdens nya utmaningar* (hölls i Skåne) och decembersammankomsten *Året som gick – året som kommer*.

Traditionellt numera ägnas årets sista sammankomst först åt det formella invalet av nya ledamöter och utseendet av akademiens pristagare av olika slag, varefter det gångna årets verksamhet i snapshots redovisas och kommande program diskuteras.

Av övriga arrangemang som inte redovisas på följande sidor vill jag ta upp deltagandet av ledamöterna Peter Sylwan och Torbjörn Fagerström i symposiet *Green Sweden* i USA i oktober. Deras väl mottagna budskap är sammanfattat i skriften *Return to Eden – future paths to sustainable, natural resources management*. Det mycket goda initiativet togs av ledamöten Börje Gustafsson vid Illinois University.

Åke Barklund
Akademisekreterare och VD

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens organisation

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien står under H. M. Konungens beskydd. Akademien leds av en preses med en vice preses som ställföreträdare. Mandatperioden för båda är fyra år. Akademiens styrelse utgörs av akademikollegiet. Ledamöter i kollegiet är preses, vice preses, akademiens sekreterare, de tre avdelningsordförandena samt ytterligare nio ledamöter, av vilka varje avdelning väljer tre.

Presidium

Presidiet ska under akademikollegiet samordna planeringen av akademiens verksamhet och svara för de uppgifter som överlämnas av akademien eller kollegiet.

Avdelningar

Inom akademien finns tre avdelningar: Allmänna avdelningen, Jordbruksavdelningen och Skogsavdelningen. Dessutom finns en enhet för de areella näringarnas historia (ANH) med bibliotek och arkiv med speciell inriktning mot agrarhistoria.

Akademiens sekreterare, tillika dess verkställande direktör, är chef för akademiens kansli och enheten för de areella näringarnas historia.

Ledamöter

Varje avdelning består av svenska ledamöter, hedersledamöter och utländska ledamöter. Inom respektive avdelning finns 70 ”rum” för svenska ledamöter under 65 år och 25 ”rum” för utländska ledamöter under 65 år. Därtill finns utrymme för högst 20 hedersledamöter.

När en ledamot fyller 65 år lämnar denne sitt ”rum” men kvarstår som fullvärdig ledamot och en ny ledamot väljs in i akademien. Ledamöterna utses genom val av akademien en gång per år.

Praktisk verksamhet

Akademiens dagliga verksamhet bedrivs inom nämnder, kommittéer och arbetsgrupper samt genom sammankomster, konferenser, seminarier, workshops och boksläpp.

Allmänna avdelningen behandlar övergripande frågor som berör naturresurser, naturvård, miljö, landskap, forskningspolitik, kunskapsförmedling och samhällsplanering. Här behandlas även frågor inom näringar och vetenskaper som inte specifikt hör hemma inom jordbruk respektive skogsbruk såsom, fiske, vattenbruk och övrigt naturbruk.

Allmänna avdelningens ordförande 2009 var Annika Åhnberg. Olle Markgren valdes under 2009 till ny avdelningsordförande för de kommande fyra åren 2010–2013. Avdelningssekreterare är Eva Ronquist.

Jordbruksavdelningen behandlar frågor som berör produktion, förädling och marknad i teori och praktik inklusive specifika utbildnings- och rådgivningsfrågor inom jordbruk, trädgård och veterinärmedicin samt sådana miljöfrågor som hör samman med näringarnas sektorsansvar.

Jordbruksavdelningens ordförande 2009 var Peter Edling. Göran Dalin valdes under 2009 till ny avdelningsordförande för de kommande fyra åren 2010–2013. Avdelningssekreterare är Magnus J Stark.

Skogsavdelningen behandlar frågor som berör skötsel och nyttjande av naturresursen

skog inklusive industri och marknad i teori och praktik, specifika utbildnings- och rådgivningsfrågor, jakt samt de miljöfrågor som hör samman med näringsens sektorsansvar.

Skogsavdelningens ordförande 2009 var Jan Fryk. Linda Hedlund valdes under 2009 till ny avdelningsordförande för de kommande fyra åren 2010–2013. Avdelningssekreterare är Bo Carlestål.

Enheten för de areella näringarnas historia (ANH) har bland annat ett vetenskapligt specialbibliotek med litteratur rörande de areella näringarna. ANH är inriktad på historiska projekt, rådgivning och bokutgivning. Projekten drivs i samarbete med historiska forskare och akademiledamöter.

Ordförande i Nämnden för ANH 2009 var Urban Emanuelsson. Chefsbibliotekarie är Lars Ljunggren.

Akademikollegiets sammanträdesrum.

Kommittéernas verksamhet

Kommittén för energifrågor

20 februari anordnades ett rundabordssamtal om hur EU:s energi- och klimatrektiv samt ett eventuellt nationellt kvotsystem påverkar drivmedelsmarknaden, där konsekvenser, förberedelser och åtgärder aktuella för såväl företag som myndigheter diskuterades. Den 8–9 september genomfördes en studieresa till Göteborg och Danmark. Syftet med resan var att få insyn i hur olika aktörer tänkt hantera EU:s 20-20-20 mål samt studera aktiviteter kring utveckling av drivmedel för kommande aktiviteter.

Den 7 december anordnades ett rundabordssamtal om hur biobränsle, främst från skogen, påverkar utsläppen av växthusgaser. Kommittén skrev remissvar på Energimyndighetens rapport ”Hållbarhetskriterier med förslag till implementering av vissa delar av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användning av energi från förnybara energikällor”, som lämnades till Näringsdepartementet. Kommittén är avdelningsövergripande och verksam inom Skogsavdelningen.

Kommittén för fiskefrågor

Kommittén följer internationell och nationell utveckling inom områdena fisk, fiske, vattenbruk och därtill hörande miljö- och livsmedelsfrågor. Fokus har legat på ett stärkt konsumentinflytande som drivkraft för ett hållbart fiske. Under 2009 har kommittén samarbetat med Kommittén för matkvalitet och folkhälsa, ett samarbete som resulterade i en workshop och ett seminarium.

Workshopen hölls den 18 mars med deltagande av båda kommittéerna, samt representanter från bland annat handeln, Livs-

medelsverket, Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR), KRAV, Närfiskat, FAO, Fiskeriverket och Jordbruksdepartementet. Resultaten från workshopen kom att utgöra underlag för seminariet *Med fisken i fokus* som kommittéerna arrangerade i samarbete med Coop och Kungsfenan i Stockholm 3 november. Kommittén har också bidragit med underlag till KSLA:s svar på remisserna ”Trygg med vad du äter” och ”Det växande vattenbrukslandet”. Kommittén är verksam inom Allmänna avdelningen.

Kommittén för forskningspolitik

Kommitténs uppdrag är att följa den forskningspolitiska debatten och utvecklingen i allmänhet och inom den gröna sektorn i synnerhet. Kommittén medverkade tillsammans med SLU i förberedelsearbetet inför seminariet om SLU:s utvärdering KON (Kvalitet och Nytt) som hölls den 19 januari 2010. En studieresa till Bryssel genomfördes 22–23 april med syfte att kommittén skulle skapa sig en uppfattning av det forskningspolitiska läget inom EU. Kommittén fick hjälp från Vinnova i Bryssel som arrangerade flera viktiga möten och föredrag.

I samband med akademisammankomsten den 12 februari arrangerade kommittén ett möte med Naturvårdsverkets förre generaldirektör Lars-Erik Liljelund, som redovisade sitt arbete och sina tankar rörande den gröna sektorn och kopplingen till forskning och forskningspropositionen. Det kunde konstateras att KSLA fungerar väl som en neutral och bra arena för diskussion av aktuella ämnen. Kommittén är avdelningsövergripande och verksam inom Allmänna avdelningen.

Kommittén för internationella skogsfrågor

Kommittén ska på ett obundet sätt öka kunskapen om det internationella skogliga arbetet samt belysa de problem och möjligheter detta skapar för den svenska skogsnäringen. Uppföljningsarbetet med kompetensförsörjningsfrågorna presenterades under ett seminarium 4 maj, *Nätverk för skoglig omvärldsanalys och resursutveckling*, där departement, myndigheter, näring och andra intressenter presenterade arbetssätt och övergripande åtgärder. Seminariet följdes av ett möte på Enaforsholm, där diskussionen främst berörde ett stödjande sekretariat för nätverket för omvärldsanalys samt hur ett sådant ska finansieras.

Under seminariet *EU, skogen och svensk ordförandeskap* 12 juni presenterades processer och institutioner som påverkar skogsbruket, inklusive EU:s handlingsplan för skog. Året avslutades med ett seminarium 8 december, *Vad är nytt på den internationella skogsagendan?* Intryck från den 13:e Världsskogskongressen. Kommittén tog under 2009 även initiativ till produktionen av skriften *The Swedish Forestry Model*. Kommittén är verksam inom Skogsavdelningen.

Kommittén för jordbrukets internationalisering

Kommittén sätter in det svenska jordbruket i ett internationellt perspektiv. Kommitténs arbete omfattar två huvudområden. Det ena består av EU-frågor och omfattar den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) och den gemensamma livsmedelslagstiftningen. Det andra området omfattar internationella frågor, främst rörande jordbrukspolitik, livsmedelssäkerhet, marknadsfrågor och livsmedelsförsörjningen i världen.

Under året har kommittén arbetat med planering och genomförande av sammankomsten den 12 mars, *Inför det svenska ordfö-*

randskapet i EU. Seminariet om *Lantbruket och finanskrisen* i september ställdes tyvärr in på grund av för få anmälda. Den 15 december var det dock desto fler anmälda när *Antimicrobial resistance in animals, food and humans in the EU* diskuterades. Kommittén är verksam inom Jordbruksavdelningen.

Kommittén för landsbygdsutveckling

Under sommaren 2009 upphörde uppdraget för Kommittén för landsbygd och kultur. Kommittén ombildades då till Kommittén för landsbygdsutveckling, med ett uppdrag som är tydligare inriktat mot landsbygdens företagande. Tre av den tidigare kommitténs ledamöter slutade och nya ledamöter tillkom under hösten. Den 22 april arrangerade den tidigare kommittén en hearing om regeringens nya landsbygdsstrategi *En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder*.

Den tidigare kommittén medverkade i planeringen av en nordisk forskarkonferens för landsbygdsforskning, avslutade sin medverkan i projekten *Skapat land* på Wij trädgårdar samt utvärderade sin verksamhet. Under hösten har den nya kommittén rekryterat nya ledamöter, diskuterat inriktning och arbetsformer samt planerat aktiviteter inför 2010. Kommittén är verksam inom Allmänna avdelningen.

Kommittén för lönsam uthållig primärproduktion (LUPP)

Kommitténs uppdrag är att främja ett svenskt konkurrenskraftigt, marknadsfokuserat lantbruk i tillväxt. En viktig framtidsfråga för svenskt lantbruk är att ha hög internationell konkurrenskraft. I fokus ställs långsiktigt och lönsamt företagande. Den 19 januari arrangerades en konferens om *Konkurrenskraftigt lantbruk – omvärldsanalys för framgångsrikt företagande*. Den 17 september hölls en kon-

ferens i Alnarp på temat *Produktivitet – nyckel till framtida lönsamhet*.

Årets sista aktivitet hölls i Skövde 26 november och var ett försök att lära mer från industrin i arbetet med att skapa konkurrenskraft. Seminariet *Konkurrenskraftigt lantbruk – "lean production"* handlade om hur man i ett företag identifierar olika former av slöseri och hur man jobbar metodiskt för att minska slöseriet. Kommittén är verksam inom Jordbruksavdelningen.

Kommittén för matkvalitet och folkhälsa

Kommitténs uppdrag är att behandla frågor som rör matkvalitet och folkhälsa och att inom hela livsmedelskedjan öka kunskapen om de faktorer som påverkar maten och måltiden. Den 19 januari hölls ett kvällsseminarium om *Vem kan man lita på – bäst föredatumet eller sinnen?* Den 26 maj var det dags för *Café Géographique – om matens geografi och storytelling*.

Hösten inleddes 21 september med ett seminarium om *Makten över maten och matproduktionen* och ytterligare några höstdagar senare, 24 september, var det fortsatt diskussion om *Livsmedelstillsatser – risk och nytta*. Lagom till höstslakten genomfördes 12 oktober seminariet *Lamm i kokkonsten – från får i käl till kebab*. Seminariet kombinerades med ett boksläpp om den svenska fårskötselns äldre historia och var ett samarrangemang med ANH. Kommittén är verksam inom Jordbruksavdelningen.

Kommittén för miljöfrågor

Kommittén avslutade 2009 sin treåriga mandatperiod. Under 2009 slutredovisades kommitténs stora externfinansierade projekt *De gröna näringarnas framtidsbilder*, som undersökte den tekniska utvecklingens möj-

ligheter att lösa framtida energi-, miljö- och försörjningsfrågor. Den rapport (KSLAT 2008:3) som publicerades 2008 inom projektet, *Edens lustgård tur och retur*, författad av Peter Sylwan, översattes under 2009 till engelska och presenterades av författaren vid University of Illinois på inbjudan av akademiledamoten Börje Gustafsson.

Ytterligare en KSLAT inom projektet publicerades under året, *Landet utanför* (KSLAT 2009:5), som handlar om landskapestetikens betydelse för den urbana människan. Kommittén ansvarade också för seminariet *Vindkraft, javisst! Men inte alltid och inte överallt* den 21 oktober. Kommittén är avdelningsövergripande och verksam inom Allmänna avdelningen.

Kommittén för skoglig teknik och logistik

Kommittén har gett förslag till förstärkning av det skogstekniska innovationssystemet, förbättrat innovationsklimat, snabbare innovationstakt och effektivare implementering av FoU-resultat i skogsbruket. Kommittén var representerad vid en workshop i Västerbotten: *Skogsteknik – utveckling för hållbar framtid*, som rörde forskning, teknik- och effektivitetsutveckling för skogsbruket.

En workshop som lagt grunden till en handlingsplan för skogsbrukets teknikutveckling har genomförts på KSLA. Handlingsplanen, som bygger på den av kommittén tidigare utarbetade tekniska utvecklingsvisionen, omfattar bland annat tillskapandet av ett program för forskning och innovation samt former för nyföretagande och samverkan mellan teknikanvändare, maskintillverkare och forskningsmiljöer. En viktig fråga gäller hur man i högre grad ska kunna utnyttja kunskap och kompetens från områden utanför den egna näringen. Kommittén är verksam inom Skogsavdelningen.

Kommittén för skogsskötsel

Kommittén har under 2009 arbetat med frågor som rör motverkande och anpassande åtgärder i skogsbruket med avseende på klimatförändringen. Kommittén har haft fyra sammanträden där planeringen av en konferens, en studieresa och 2010 års verksamhet har stått i fokus.

Den 5 februari genomfördes konferensen *Vilka beslut fattas idag inom skogssektorn för att möta klimatförändringarna?* med beslutsfattare från skogssektorn i vid mening. Den 24–25 april genomförde kommittén en studieresa till Mellaneuropa, där man bland annat tittade på europeiska varianter av så kallat kontinuitets-skogsbruk. Den 17–19 september hade kommittén en ”strategiövning” på Enaforsholm, där vi bland annat lade upp planerna för den fortsatta verksamheten 2009/2010 med hjälp av inbjudna ”diskutanter”. Kommittén har även medverkat i framtagandet av akademiens remissvar på den så kallade MINT-utredningen från SLU. Kommittén är verksam inom Skogsavdelningen.

Kommittén för vattenfrågor

Kommitténs uppdrag är att bevaka frågor som berör vattnets kvalitet och kvantitet i de areella näringarna. Genomförandet av EU:s vattendirektiv och uppfyllandet av de svenska miljömålen ges särskild vikt, liksom att säkerställa vattnet som produktionsresurs i jord- och skogsbruk.

Arbetet med EU:s vattendirektiv sätter sin prägel på en stor del av kommitténs arbete. Den 11 mars hölls seminariet *Klassificering av EU:s vattendirektiv av danska och finska vatten med svenska bedömningsgrunder* och 21 april arrangerades seminariet *Vattendirektivet – förvaltning, åtgärder och konsekvenser*.

Årets exkursion gick av stapeln 31 augusti–2 september till Polen och handlade om landets bidrag till näringsläckaget i Östersjön och vad som görs för att minska detta. En tvådagarskonferens om trädgård hölls i Hässleholm 30 september–1 oktober på temat *Trädgårdsodling och vattenkvalitet*. Året avslutades 26 november med en konferens om *Baltic Sea Action Plan*. Kommittén är avdelningsövergripande och verksam inom Jordbruksavdelningen.

Konferenser och seminarier

Climate change and consequences for the food sector in Europe

Seminarium 15 januari

Klimatfrågan är viktig för framtidens produktion och konsumtion av mat i Europa. Betydande krav om utsläppsminskningar innebär en stor utmaning för alla aktörer i livsmedelskedjan.

Ökad medvetenhet hos konsumenterna kan leda till nya konsumtionsmönster. Jordbruket förväntas också påverkas av ett norrlunda klimat i Europa. Medelhavsområdet kan drabbas av höga temperaturer och torka under sommarhalvåret medan jordbruket i Nordeuropa bedöms få en förlängd odlings-säsong och därmed nya förutsättningar för livsmedelsproduktion.

Konkurrenskraftigt lantbruk – omvärlds-analys för framgångsrikt företagande

Konferens 19 januari

Omvärldsfaktorerna har stor betydelse för konkurrenskraften, men konkurrenskraften beror på hur man hanterar omvärldsfaktorerna. Företag som har bra omvärldspaning har bättre förutsättningar för framgång förutsatt att man använder kunskaperna. Men alla gör inte det. Det strategiska ledarskapet handlar om att hantera inre effektivitet, personal och företagets samlade tillgångar.

I framtiden kommer lantbruksföretagen att möta större prisvariationer, högre produktionskostnader, ökad konkurrens. Större risker ger också större möjligheter för företag som vill satsa. En annan fråga att bemästra är hur lantbruksföretagen klarar en övergång till företag med fler anställda. För att svara mot lantbruksföretagets behov av ökat strategiskt medvetande behöver också den strategiska

rådgivningen utvecklas. Strategirådgivning av god kvalitet baseras på en öppen diskussion kring företagets möjligheter utifrån gårdens förutsättningar.

Vem ska man lita på – bäst före-datumet eller sina sinnen?

Seminarium 19 januari

När klockan slår om från 23.59 till 00.00 inträffar ett märkligt fenomen i många svenska kylskåp. Helt okej mat blir plötsligt oätlig och måste slängas. Bäst före-dagen har passerats! En undersökning har visat att var fjärde matkasse slängs bort, vilket betyder att varenda svensk varje år slänger 100 kg fullt ätlig mat. Detta har inte bara konsekvenser för hushållskassan, utan påverkar också vår miljö. Energin som åtgått till att producera den mat vi slänger motsvarar driften av 700 000 bilar. Diskussionen kretsade kring om vi måste slänga så mycket mat, vad man kan göra som konsument och hur det lagstiftande regelverket ser ut och fungerar.

Vilt som mat Konferens 21 januari

Kött från älg, rådjur, hjort och vildsvin kan bli en dörröppnare till "det nya matlandet Sverige". För viltkött är inte bara gott. Det är nyttigt också. Fettfritt, proteinrikt och rikt på mineraler. Det kom fram vid seminariet *Vilt som mat* som KSLA arrangerade tillsammans med Centrum för vilt och fiskforskning. "Sverige – det nya matlandet" är en kampanj som regeringen startat. Vi har internationellt framgångsrika kockar och vi har bra råvaror. Viltköttet passar perfekt i den här satsningen. Det är exotiskt och har stark koppling till upplevelser och natur.

Undersökningar visar att 72 procent av den svenska befolkningen var positiv till jakt 1980, 2001 hade siffran ökat till 81 procent och 2008 hade den ökat till 82 procent. Vilt svarar för 4 procent av den totala köttkonsumtionen i Sverige. Det är den högsta andelen i världen!

The long-term strategy of Russian forest sector development up to 2020

Seminarium 26 januari

Makten över den ryska skogen decentraliseras ut till regionerna. I den nya strategin ska avverkningar och industriproduktion öka påtagligt de kommande 15 åren. Det ryska virket ska förädlas inom Ryssland och man ska sluta exportera rundvirke. Det är i detta perspektiv som de omdiskuterade exporttullarna ska ses. Men finanskrisen kan rubba alla planer, redan innan de trätt i kraft.

Den ryska statsledningen anser att det ekonomiska utbytet från skogen har varit för litet. Ryssland har världens största skogsinnehav, ändå svarar skogssektorn bara för 2,5 procent av landets BNP – det var åtminstone den siffra som gällde innan oljepriserna föll. Därför har man beslutat om en ny skogsstrategi fram till 2020. Produktionen

av sågade trävaror ska mer än fördubblas, likaså produktionen av massa och papper. Slutavverkningarna ska också öka markant, med cirka 30 procent.

Introduktion av nyvalda ledamöter 29 januari

Dagen efter högtidssammankomsten passar särskilt bra att erbjuda nyinvalda ledamöter information om akademien och vårt arbete, på plats i vårt hus. Fjorton av sjutton nya ledamöter hörsammade inviten där presidiet och avdelningssekreterarna berättade om hur vi arbetar och med vilka resurser, varefter vi vandrade runt i huset, stannade till och fick biblioteket särskilt beskrivet, varefter vi rundade av med gemensam lunch. Meningen är naturligtvis att så snabbt som möjligt få in nya ledamöter i arbetet och tolv av de nya var under det första året tydligt involverade. Erfarenheterna är således goda och vi fortsätter att utveckla denna aktivitet till kommande år.

Food policy trends in a turbulent time Seminarium 29 januari med 2009 års Bertebospristagare Dr. Joachim von Braun

Joachim von Braun, International Food Policy Research Institute (IFPRI), visade hur livsmedelsprisökningarna 2007 och 2008 var tydligt korrelerade med oljans prisutveckling – såväl upp som ned – men att topppriserna denna gång på vete, runt USD 400 per ton, i reala termer kraftigt hade överskridits såväl under första oljekrisen på 1970-talet som under Koreakriget 25 år tidigare. För att inte tala om förra sekelskiftet då vetepriset stigit låg på motsvarande USD 600–800 per ton. von Braun visade också hur antalet större hungerkravaller runt om i världen från 0 i början av 2007 kulminerade i april–maj 2008 med 25–30 stycken varav en tredjedel var

”violent”. Han beräknade att fler än 100 miljoner fattiga mer än vanligt kom att gå hungriga till sängs på grund av livsmedelskostnadsbubblan 2007–2008 och att den positiva vägen framåt är ökade satsningar på jordbruksforskning och policyförändringar.

Helt naturligt! Kvalitetssäkrad rehabilitering med naturens hjälp **Konferens 4 februari**

Annika Åhnberg välkomnade professor Roger Ulrich från Texas, USA, som inbjudits att berätta om arbetet med grön rehabilitering i USA, i synnerhet inom vård och vid sjukhusbyggen, där man kommit längre än vi gjort i Sverige. Det finns dock även i vårt land ett pånyttfött intresse för den gröna rehabiliteringens betydelse i vården, vilket konferensen gav intressanta exempel på.

Flera talare berättade om positiva forsknings- och behandlingsresultat av grön rehabilitering och om den kvalitetssäkring och vetenskapliga bevisning av resultaten som alltmer kommer fram. Myndigheter på olika nivåer är dock ofta fortsatt skeptiska och bromsar utvecklingen på många håll i landet. Såväl akademiledamöter som övriga deltagare önskade att KSLA fortsatt ska engagera sig i frågan om rehabilitering med naturens hjälp. Konferensen premiärsändes via videolänk till åhörare som inte fick plats på KSLA. Kan ses på www.ksla.se under Konferenser/Tidigare konferenser 2009.

Vilka beslut fattas idag inom skogssektorn för att möta klimatförändringarna? **Konferens 5 februari**

Mer tall, kanske lite nya trädslag, men fortsatt mycket gran, kortare omloppstider och satsningar för ökad tillväxt i skogen är några av svaren på den fråga som ställdes i rubriken till denna konferens, arrangerad av Kommittén

för skogsskötsel. Skogens riktigt stora betydelse i klimatfrågan är att bidra till minskad koldioxidhalt i atmosfären. Skogsbruket kan aktivt motverka klimateffekterna genom att öka arealen skog och öka virkesförrådet i skogarna. Då ökar mängden kol som är bundet i skogen. Men långt viktigare är att använda skogsprodukter för att ersätta fossila bränslen.

Skogsbruket måste fokusera på tillväxthöjande åtgärder. Då kan skogen räcka till både ökad virkesproduktion och för att möta den ökande efterfrågan på biobränsle. Klimatförändringarna innebär både möjligheter och risker. Tillväxten ökar och det blir ökad efterfrågan på biobränslen och energisnåla material. Men samtidigt ökar risken för skador som vindfallningar, torka, röta och insekter.

Ekonomiska skildringar ur Sveriges historia Boksläpp 9 februari

Boken *Ekonomiska skildringar ur Sveriges historia* var den första i en rad böcker från ANH under 2009. Den förtecknar handskrifter i akademiens arkiv, omkring 800 stycken. Ett särskilt intressant material är landshövdingeberättelser från 1700-talets senare del och 1800-talets början, som förtäljer om lanthushållningens tillstånd i de svenska länen under den aktuella perioden.

Erik Norberg berättade om betydelsen av att förteckna historiska arkiv. Under kvällen berättade bokens författare Olof Kåhrström om arbetet med bokens tillkomst och en historiker förmedlade en forskares syn på äldre arkivmaterials betydelse och användningsområden. Boksläppet avslutades med att panelen och de inbjudna samtalade om boken med efterföljande mingel.

Dikesrensning i skog – produktions- och miljöaspekter Seminarium 11 februari

Dikesrensning har blivit ett hett ämne. En del anser att det finns ett uppdämt behov eftersom dikesunderhållet länge varit eftersatt. Andra menar att diken istället bör läggas igen för att skydda vattenmiljön. Seminariet belyste olika aspekter av dikesrensningens effekter – både när det gäller möjlig produktionsökning och olika miljöaspekter. Seminariet var ett samarbete mellan KSLA, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, med Kommittén för vattenfrågor som värd.

Samsyn har blivit aktuellt i och med Skogsstyrelsens uppdrag att tydliggöra regelverk och tillämpningar kring rensning av diken i skog. Sammanhang är viktigt – att se vatten och diken ur ett bygdeperspektiv där vatten kommer från ett grannområde, passerar den egna fastigheten och rinner vidare till en annan granne, ett vattendrag eller en sjö.

Även det europeiska sammanhanget är aktuellt genom Vattendirektivet, som gjort att vattenfrågorna i skogen hamnat högre upp på dagordningen.

Hur EU:s energi- och klimatdirektiv samt ett nationellt kvotssystem påverkar drivmedelsmarknaden Rundabordsamtal 20 februari

Kommer svensk spannmålsetanol att klara EU:s hållbarhetskriterier var en av de frågor som diskuterades. Sprit och olja stod i centrum för mötet, som hade samlat representanter för drivmedelsproducenter, fordonstillverkare, åkare, myndigheter och organisationer. Samtalet handlade framförallt om läget för drivmedelsetanol och FAME (fettsyrametylestrar), som helt eller delvis kan blandas i diesel.

Enligt EU:s bränslekvalitetsdirektiv ska det finnas etanolinblandad bensin i hela Europa. Det ska också tillåtas en inblandning med högst sju procent FAME i diesel. Vid mötet presenterades läget för Kvotplikutredningen. Den analyserar effekterna av en obligatorisk inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel. Med en obligatorisk kvot behövs inga kommersiella argument – man tvingar i stället tillverkaren att blanda in biodrivmedel. Det här tillämpas i dag i vissa europeiska länder. I diskussionen antyddes att detta var ett sätt att i framtiden slippa skattebefria biobränslen.

Water buffalo – identifying questions and possibilities from a Swedish perspective Workshop 2–3 mars

De tio första vattenbufflarna var våren 2009 på väg att importeras och var tänkta att vara på plats i Norduppland sommaren 2009. Workshopen var ett avstamp inför de frågor som kommer att dyka upp i samband med in-

produktionen. När hjort, struts och bisonoxe introducerades i Sverige importerades djuren först och sedan dök de viktiga frågeställningarna upp.

Workshopen var ett sätt att tänka efter före i vattenbuffelfrågan. Vattenbuffelsmjölk är perfekt att göra ost av, dubbelt så fet som komjölk och med dubbelt så mycket protein. Vattenbuffeln är en möjlighet för svensk naturvård genom strandbeten, för svenska entreprenörer på landsbygden som vill sälja färskost (mozzarella) för 500 kr/kg och för SLU som kan förbättra kunskapen om ett av de viktigaste djurslagen i utvecklingsländerna.

Klassificering enligt EU:s vattendirektiv av danska och finska vatten med svenska bedömningsgrunder Seminarium 11 mars

Det pågår ett omfattande arbete inom EU med att jämföra hur de olika länderna beskriver hälsan hos sina sjöar och vattendrag. Länderna är tvingade att göra denna så kallade interkalibrering som en del i arbetet med att införa Vattendirektivet. Den nordiska jämförelsen visar att Finland, Sverige och Danmark

klassar sina vatten på ett likartat sätt – inga stora skillnader finns. Naturvårdsverket och Vattenmyndigheterna har fått kritik för att de klassat Sveriges vatten med helt nyutvecklade svenska bedömningsgrunder och nu satsar man 48 miljoner kronor på att forska om hur bedömningsgrunderna kan förbättras.

Rovdjur i renbetesland – vägar till en framtida samexistens Konferens 25 mars och 23 september

Seminarier belyste rovdjursförvaltningen ur ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv. Vidare behandlades frågan utifrån forskningens resultat. Exempel på norsk, mer decentraliserad rovdjursförvaltning redovisades, en modell som i tillämpliga delar även borde kunna vara aktuell i Sverige. Kunskaperna är bristfälliga om sambandet mellan rovdjur och renskötsel. Rovdjuren är beroende av en framgångsrik renskötsel; inga renar – inga rovdjur. I renbetesland utgör renarna den övervägande delen av rovdjurens föda. Samhället måste ta sitt ansvar för en viktig areell näring som till vissa delar hotas av kollaps. Det behövs mer handling och mindre prat.

Den 23 september 2009 genomfördes ett uppföljande samtal med ledamöter från Riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Som inledning till samtalet gavs en redovisning av aktuella forskningsresultat och av pågående rovdjursforskning av betydelse för rennaringen. Det treåriga Såpmiprojektet inom Allmänna avdelningen avslutades med ett seminarium på KSLA den 2 februari 2010.

Hållbart skogsbruk från politik till praktik – grannlandssamverkan med Ryssland Seminarium 26 mars

Sverige och Ryssland har mycket att lära av varandra vad gäller uthålligt skogsbruk. Det var ett av budskapen från detta seminarium som arrangerades av KSLA tillsammans med Skogsstyrelsen och SLU.

Det finns stora likheter mellan ryskt och svenskt skogsbruk. Vi har ungefär samma ekosystem och samma trädslag. Vi har båda duktiga tjänstemän, skogen är viktig för allmänheten och en viktig naturresurs, både i Sverige och i Ryssland. Men det finns också stora skillnader. I Ryssland ägs all skog av staten, skogsbruket är extensivt och det är olönsamt. De har också en dålig infrastruktur – vägnätet i den ryska skogen är avsevärt glesare än i den svenska. Den möjliga avverkningen i Ryssland är kanske 600 miljoner kubikmeter per år mot 90 miljoner kubikmeter i Sverige. Men i dag avverkar man bara runt 200 miljoner kubikmeter.

Forskning så in i Norden. Hur ska forskningen inom ekologiskt lantbruk profileras?

Hearing inom Ekologiskt Forum 15 april

En forskningsstrategi för ekologisk produktion och konsumtion efterfrågades både i

Aktionsplan 2010 för en ökad ekologisk konsumtion och produktion och i en internationell utvärdering initierad av Formas 2006. Ett förslag på strategi har formulerats av Det nationella samrådet för initiering och uppföljning av forskningsfinansiering inom ekologisk produktion och konsumtion, som är en grupp bestående av forskningsfinansiärer, myndigheter samt branschföreträdare i livsmedelskedjan.

Vid denna hearing gavs förslag på hur strategins innehåll kan förtydligas samt hur forskningen kan internationaliseras genom publicering, peer review-förfarande och forskarsamarbeten. Vikten av en gemensam vision för utvecklingen av ekologisk produktion och konsumtion i strategin betonades. Det fanns också åsikten att det inte behövs någon specifik strategi för forskning inom ekologiskt lantbruk.

Vattendirektivet – förvaltning, åtgärder och konsekvenser Konferens 21 april

Vattendirektivets åtgärdsprogram för Sveriges sjöar, vattendrag, kuster och grundvatten riktar sig inte till enskilda utan till myndigheter och kommuner. Genomförandet skiljer mellan Sverige, Danmark och Finland på viktiga punkter. I Danmark och Finland fattar regeringen beslut om åtgärdsprogram. I Sverige fattas besluten regionalt av Vattenmyndigheternas delegationer med regionala tjänstemän. Bland tjänstemän som arbetar med vattenvård i Sverige kvarstår oklarheten om hur begreppet ”miljökvalitetsnormer” i Vattendirektivet ska tolkas. Är de att betrakta som miljömål eller som normer och är de i så fall av samma slag som absoluta normer för luftkvalitet i tätorter?

Europeiska kulturlandskap – hur människor format Europas natur Boksläpp i samarrangemang med Formas 22 april

Det är ingen slump att Europas kulturlandskap ser ut som de gör. De är ett resultat av människans påverkan och samspel med naturen under tusentals år och har en spännande utvecklingshistoria. Boken är den första som tar ett helhetsgrepp på det europeiska kulturlandskapet både ur biologiskt och historiskt perspektiv. Författare är akademiledamoten Urban Emanuelsson.

Boksläppet genomfördes i samarbete med Formas, som gett ut boken. Programmet omfattade ett antal intressanta föredrag med anknytning till kulturlandskap, bland annat av Formas generaldirektör Rolf Annerberg, som resonerade kring landskapsfrågan under Sveriges ordförandeskap för EU. Arrangemanget avslutades med mingel i Oscars källare.

Den skogsbaserade sektorn – en nyckel till hållbar samhällsutveckling Seminarium 23 april i anslutning till Skogsnäringsveckan

EFORWOOD är sannolikt det största skogsforskningsprojektet i Europa någonsin – budgeten är på 20 miljoner euro varav EU-kommission har bidragit med 13 miljoner euro. Trettioåttio partners från 21 länder har utvecklat ett verktyg som ska hjälpa beslutsfattare att utvärdera och utveckla skogsnäringsur ett hållbarhetsperspektiv. Verktyget, som har namnet ToSIA, presenterades vid ett seminarium på KSLA i ett samarrangemang mellan KSLA och IVA.

ToSIA ger politiker och företag ett datoriserat beslutsstöd för allt som rör den europeiska skogsnäringsur och hur den kan bidra till uthållig utveckling. Hur påverkas till exempel europeisk sysselsättning och ekonomi

med en mer intensiv skogsskötsel? Vad händer med miljön? Och med skogens sociala värden? Vad kan skogen bidra med om vi minska oljeberoendet? Allt som berör skog, skogsbruk och skogsindustri kan fångas in i ToSIA, var budskapet.

Låt inte maten tysta mun! Debatt mellan Marit Paulsen och Åsa Domeij 27 april

Debatten handlade om ekologisk kontra konventionell odling. Åsa Domeij talade för ett soldrivet jordbruk som inte drivs av fossila bränslen, som inte plöjer i marken, inte använder gifter, inte använder så mycket gödsel och som sluter kretsloppet av näringsämnen. Marit Paulsen trodde inte att ekologiskt lantbruk är lösningen, och inte heller det stora problemet. Hon hänvisade till forskning på SLU som visar att ekologisk odling, åtminstone i Sverige och Finland, bara ger mellan 50 och 75 procent i skörd jämfört med konventionell odling med konstgödsel och giftsprutning.

Uppföljning av Aktionsplan 2010 Seminarium inom Ekologiskt Forum 29 april

Efterfrågan på ekologiskt odlad mat ökar i Sverige men produktionen släpar efter. Vid seminariet identifierades några flaskhalsar som orsakar skillnaden mellan tillgång och efterfrågan. Statistik och prognoser är bristfälliga beroende på att ansvariga myndigheter inte får klart besked om vilka uppgifter som ska samlas in. Rekrytering av nya ekoproducenter går också för långsamt för att möta efterfrågan. Etablerade gårdar med animalieproduktion kan inte utöka produktionen på grund av brist på arealer. Dessutom skulle volymen inom livsmedelsföretagen behöva öka och prisskillnaderna mellan konven-

tionella och ekologiska produkter minska. Klimatproblematiken har förändrat situationen så att utvecklingen inom ekologisk produktion kopplas samman med behovet inom lantbruket generellt att arbeta med frågor kring energiförbrukning och minskade utsläpp av växthusgaser.

Nätverk för skoglig omvärldsanalys och resursutveckling Seminarium 4 maj

Kommittén för internationella skogsfrågor har tagit fram ett förslag till en institutionell lösning för hur den svenska skogssektorn kan handskas med omvärldsanalysfrågor i nätverksform. I detta arbete har ett stort antal strategiskt viktiga organisationer och institutioner, departement, myndigheter, SLU, industri och Skogsägarna deltagit.

Målsättningen för en svensk skoglig tankekedja driven i nätverksform är att på ett obundet sätt identifiera frågor av internationell natur som har eller kan tänkas få ett stort inflytande på eller utgöra ett problem eller möjlighet för den svenska skogsnäringen, att analysera och skapa plattformar för att diskutera dessa frågor och att verka för att resultaten av sådan analys och rekommendationer från diskussionerna kommer berörda myndigheter, företag, organisationer, institutioner och individer till del.

Millefolium, rölika och näsegräs – Medeltidens svenska växtvärld i lärd tradition Boksläpp 6 maj

I mitten av 1300-talet, när svenskan var på väg att bli skriftspråk och ersätta latinet, började det också skrivas texter som kan avslöja något om tidens svenska växtnamn – och kanske något om växterna själva. I lagar, diplom och räkenskaper möter man för första gången namnen på en rad växter med stor ekonomisk

betydelse för folkhushållet. Om detta och mycket mer handlar boken "Millefolium, rölika och näsegräs". Här förtecknas, beskrivs och förklaras en mängd medeltida växtnamn som sätts in i sitt kulturhistoriska sammanhang.

Boken firades med ett boksläpp med besökare från många olika håll och bakgrunder. Detta bidrog till en livlig diskussion med panelen om diverse ting kring växtnamnens ursprung och utveckling, och inte minst lokala variationer.

Ekologisk mat i storkök Workshop inom Ekologiskt Forum 20 maj

Workshopen anordnades inom ramen för Nordic Organic Conference i Göteborg i samarbete med Centrum för uthålligt lantbruk vid SLU. Deltagarna konstaterade att även med små ekologiska steg kan man komma långt. Det finns kommuner där man har stor andel ekologisk mat i storhushållen och det finns strategier att dela med dem som inte kommit så långt eller inte ens har börjat. Kundernas – de unga skolelevernas – roll diskuterades. Både kunder och "mat-tanter" måste kunna vara delaktiga och påverka maten för att känna ansvar och engagemang. Kostchefen är en nyckelfigur. Det framgångsrika projektet *Vägen mot 40 procent 2012* i Lund presenterades som ett metodiskt exempel. Bland viktiga framgångsfaktorer nämndes bland annat ett politiskt mål, samarbete, utbildning och receptutveckling.

Café Géographique – om matens geografi och storytelling Rundabordssamtal 26 maj

Maten är på löpsedlarna som aldrig förr. Det kan röra priser, ursprung och tillsatser. Vilken mat kan vi lita på, vilken mat vill vi äta och vilken mat äter vi? Akademien fick be-

sök av Gilles Fumey, professor i gastronomisk kulturgeografi vid Sorbonne i Paris. Det blev ett informellt samtal mellan gäster och inledare om matens geografi och hur man bygger upp värdet på maten genom att klä historien om den i ord. Inspirationen är hämtad från den franska kaféskulturen och kallas där Café Géographique.

Future Forests Week 2009 Seminarier och exkursion i Umeå och Vindeln 8–9 juni

I samarbete med forskningsprogrammet Future Forests medverkade KSLA vid Future Forests Week i Umeå med konferensen *Kommunikation för skogen*. Myndigheter, företag och andra organisationer gör årligen stora investeringar i forskningsprojekt och forskningsprogram. Målet är resultat i form av kunskap och nya verktyg som har potential att utveckla, effektivisera och förbättra praktiken.

Graden av implementering av nya forskningsresultat varierar dock. Det kan naturligtvis bero på en mängd olika saker som har med själva resultaten att göra, som till exempel kvalitet och tillämpbarhet. Men de senaste åren har också processens betydelse uppmärksammas allt mer, det vill säga att om syftet med forskningen är en förändringspro-

cess där praktiken baseras på resultaten handlar det inte bara om hur smarta resultaten är utan också om vägen fram till resultaten.

EU, skogen och svenskt ordförandeskap Seminarium 12 juni

Inför det svenska ordförandeskapet arrangerade Kommittén för internationella skogsfrågor ett seminarium angående hanteringen av skogliga ärenden inom EU. Målet med seminariet var att presentera och reflektera över beslutsgången, beredningen av processerna och kommissionens, parlamentets och ministerrådets olika roller.

Arbetet på EU-kommissionen och olika instrument som berör skog belystes, liksom problematiken kring att arbeta i EU inom ett område som inte är ett eget politikområde. Arbetsgången i parlamentet skiljer sig i allra högsta grad från Sveriges riksdagsarbete. Sveriges arbete under ordförandeskapet i EU och de mest aktuella skogsfrågorna, det vill säga "Due diligence"-förordningen, klimatförhandlingarna inom UNFCCC, FLEGT, frivilliga partnerskap samt halvtidsutvärderingen av EU:s handlingsplan för skog betonades på seminariet.

Enaforsholmskursen 2009 i fjällkunskap 25 juli–1 augusti

Enaforsholmskursen, som 2010 firar sitt 60-årsjubileum, genomfördes traditionsenligt på Enaforsholm Fjällgård med 23 deltagare och fyra ledare. Knappast någon gång tidigare har väl spannet bland deltagarna varit större i fråga om ålder, bakgrund, geografi, utbildning och intresse, vilket skapade förutsättningar för samtal och diskussioner som sträckte sig lika vitt och högt som Snasahögarna själva, med sin milsvida utbredning och halvannan kilometer höga stråvan mot himmelen.

Kursen följde den klassiska uppläggningsplanen med några inledande dagar på Enaforsholm och en fyra dagar lång vandring. Det blev exkursioner till och på den botaniskt rika Högåsen, Storsnasen – med en toppbestigning (1 463 m) för de ivrigaste – och till Ånns fågelstation med ringmärkning, tillsammans med inomhusföreläsningar om fjällens vegetation och flora, skog och fauna, kultur och trädgårdsbruk och renskötsel.

Vem sätter värde på lövet? Seminarium 21 augusti

Varför sågas det inte mer lövskog i Sverige? Råvaran finns, så var finns propparna? Och vad kan vi göra för att lösa upp dem? De var de övergripande frågorna för det seminarium som KSLA och SLU gemensamt arrangerade. Det finns gott om lövträ i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringen avverkar vi bara hälften av tillväxten av björk, ek och bok. Berget av grovt löv växer också stadigt. Den svenska skogsindustrin gör av med ungefär 7,5 miljoner fastkubikmeter lövved. Nästan allt går in i massaindustrin, bara en bråkdel av detta går till sågverk, det handlar om en kvarts miljon kubikmeter.

Få, små och ojämna köpare ger en varierande och osäker lövtimmermarknad. Lövtillgången ökar trots en underutvecklad

lövindustri. Nu krävs starka industriägare med bra logistik som köper råvaran brett på marknaden. Den avslutande diskussionen kan sammanfattas med dessa frågor: Vem kan driva utvecklingen? Vem har pengar, kunskap och engagemang?

OmvärldsDialog och Engagemang (ODE) Konferens 25 augusti på IVA i samarrangemang mellan IVA, KVA, KSLA, Vetenskap & Allmänhet och Vetenskapsrådet

Forskarna vill kommunicera med omvärlden – men de behöver mer stöd. Behovet av fler mötesplatser finns, likaså behovet av strategiskt planerad kommunikation och utbildning av forskare i att kommunicera. Det var några av slutsatserna från detta seminarium. Forskningen själv är i högsta grad beroende av att forskare kommunicerar sina resultat till omvärlden, av existentiella, kulturella och moraliska skäl – människan har en inneboende strävan att skapa ordning och sammanhang och även av rent demokratiska skäl.

Polens bidrag till näringsläckaget i Östersjön Vattenkommitténs exkursion 31 augusti–2 september

Jordbrukets betydelse för övergödningssproblematiken tonas ner av både Jordbruks- och Miljöministeriet i Polen, trots att jordbruket är den största källan till näringsbelastning. De forskare vi träffade hade en större öppenhet vad gäller problemen inom jordbruket, men förmedlar bilden att sociala förhållanden och ekonomisk utveckling prioriteras framför miljöproblem just nu. Genom att uttrycka belastningen per capita – och inte i absoluta tal – vill man lyfta fram att jordbrukets belastning är marginell (att dela med 38 miljoner invånare späder ut bra). De stora åtgärderna för att minska belastningen av näringsämnen,

20–30 miljarder euro, satsas idag på utbyggnad av reningsverk som är ett mycket prioriterat område. Först 2014 förbjuds fosfat i tvättmedel i Polen.

Konkurrenskraftigt lantbruk. Produktivitet –nyckel till framtida lönsamhet! Konferens i Alnarp 17 september

Konferensen tog upp frågan om det finns ett samband mellan produktivitet och lönsamhet, om vad som är mål och vad som är medel. Klart är att produktiviteten har stor betydelse för lönsamheten och att vi arbetar för lite med produktivetsfrågorna i Sverige. De olika branscherna arbetar ganska olika med produktiviteten, mindre branscher som kycklingbranschen jobbar mer systematiskt. Konferensen arrangerades tillsammans med Partnerskap Alnarp.

Att odla entreprenörskap på landsbygden Seminarium 17 september i samarrangemang med Anders Wall Foundation

Akademien samarbetar sedan 25 år med Anders Walls stiftelser när det gäller att utse duktiga entreprenörer för landsbygdsutveckling. Anders Wall menade att ”entreprenörskap på skolschemat med lärare som begriper vad det handlar om” är den enskilda politiska åtgärd som skulle ha störst betydelse för en levande landsbygd. Torbjörn Wennebro redovisade de faktiska och mentala förändringar som skett av betydelse för landsbygden och Caroline Wigren talade om vad forskningen kan lära oss om vilka som blir entreprenörer.

Wallstipendiaterna Stefan Stolt, Jenny Söderström och Thilde Höök berättade om sina imponerande verksamheter varefter Kenneth Alness beskrev nätverket ”Wallumni”. Sebastian van den Bergen beskrev vad som lockar entreprenörer till den svenska landsbygden och Pehr Thermaenius

redogjorde för Dagens Industris ”gasellverksamhet”. Johan Carlsten beskrev universitetens roll för entreprenörskap på landsbygden och dagen avslutades med en paneldiskussion med företrädare för olika arbetsmarknadsorganisationer, ledd av Peter Sylwan.

Makten över maten och produktionen Seminarium 21 september

Seminariet lyfte fram frågor vad gäller makten över produktionsmedel i primärproduktionen. Kemikalie- och utsädesföretag har makt över utsäde och kemikalier i jordbruket och globala avelsföretag dominerar tillgången till avelsmaterial. Vem bestämmer över fröet och generna i våra husdjur? Det är också skillnad mellan husdjuren: en galt kan ge upp till 2 000 spermadoser per år, en tjur 50 000–100 000. Det påverkar naturligtvis möjligheten att bedriva och utvärdera aveln. En annan fråga var hur mycket shopping världen tål.

Livsmedelstillsatser – risk och nytta Konferens 24 september

Vare sig mat tillagas hemma, i storhushåll eller i livsmedelsindustrin används tillsatser för att påverka smak, färg, konsistens och hållbarhet. I industrilagad mat används fler tillsatser.

För att en tillsats ska få användas i livsmedel i Sverige måste den vara godkänd för användning inom hela EU. För hälsoriskbedömning av livsmedeltillsatser tar EU-kommissionen hjälp av den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet i Parma. Alla godkända tillsatser får ett så kallat E-nummer vilket redovisas i livsmedlets innehållsförteckning.

Under de senaste åren har livsmedelstill-satser debatterats livligt i media. Diskussionen har berört både hälsoaspekter och kvalitetsaspekter. Företrädare för konsumenterna har undrat om alla tillsatser är befogade eller om de hamnar i livsmedlen av slentrian eller för att dölja dåliga råvaror. Andra röster i debatten har hävdat, att många tillsatser är helt nödvändiga av inte minst livsmedelshygieniska skäl.

Columella – Tolv böcker om lantbruk Boksläpp 24 september

Columellas tolv böcker om lantbruk torde vara det latinska verk som mest påverkat det europeiska jordbrukets utveckling och det ända in på 1800-talet. I och med akademiens utgivning presenteras den för första gången på svenska. Columella skildrar växtodling, husdjursskötsel och livsmedelshandling på ett praktiskt sätt. Hans kunskaper tillämpas i många fall fortfarande. Inte minst är hans kunskaper om växter och deras användning imponerande. Boken innehåller också tolv artiklar som är specialskrivna av ämnesexperter.

Boksläppet inleddes av Hans Furuhagen, som kallade boken ”en angelägen översättning”. De efterföljande föredragen och det avslutande panelsamtalet kretsade mycket kring vad Columella kan säga oss idag och hur hans text förmedlats genom århundradena.

Trädgårdsodling och vattenkvalitet Konferens i Hässleholm 30 september–1 oktober

Konferensen svarade mot ett latent behov av information och samtal om väsentliga frågor för trädgårdsnäringen. Det fanns starka önskemål att fortsätta samtalen i form av till exempel workshops kring centrala problem under de närmaste åren. Tre fokusområden som måste utforskas närmare för konkreta åtgärder inom svensk trädgårdsodling är Vattenhygien – krav och specifikationer för vattnets kvalitet i olika produktionsled, Gödslingsstrategier i form av nya gödselmedel och praktisk utgödsling, samt Verksamhetsstyrning som processer och logistik från jordbearbetning till utleverans av förpackad vara.

Intensivodling av skog Seminarium 8 oktober

Genom att intensivodla skog på knappt fyra miljoner hektar kan vi öka avverkningsarna i Sverige med 36 miljoner kubikmeter per år. Men det tar tid, först om 30 till 50 år kan avverkningsarna öka mer påtagligt. I den skogs-politiska propositionen 2008 lovade regeringen att utreda vilka möjligheter vi har att öka skogsproduktionen i Sverige. Uppdraget gick till SLU och på seminariet presenterades utredningen.

Enligt regeringsuppdraget är intensivodling på skogsmark tänkbar bara på marker med låga kultur- och naturvärden. Utredningen lade nivån tänkbar skog på 3,5 miljoner hektar. Till detta kommer nedlagd jordbruksmark, som kan bli så mycket som 0,4 miljoner hektar. Totalt kan alltså 3,9 miljoner hektar komma att intensivodlas de kommande 50 åren.

Den svenska fårskötselns äldre historia. Några kapitel ur Ull och Ylle Boksläpp 12 oktober

Det finns bara en bok som ger en gedigen översikt över den svenska fårskötselns äldre historia. Det är *Ull och Ylle*, som kom ut 1943. Ur den har akademien återutgivit de fem kapitel som särskilt behandlar fårskötselns historia. Till detta urval har agrarhistorikern Carin Martiin skrivit inledande och avslutande kapitel som sätter in *Ull och Ylle* i ett större sammanhang.

I ett samarrangemang mellan ANH och Jordbruksavdelningen genomfördes ett seminarium som behandlade läget för dagens fårskötsel och den försämring av förutsättningarna som inträffat sedan 1950-talet. Ett problem är att verksamheten har svårt att rationalisera sig på samma sätt som exempelvis svinproduktionen. Den andra halvan av dagen ägnades åt fårskötselns historia och utveckling. I anslutning till seminariet släpptes boken *Den svenska fårskötselns äldre historia. Några kapitel ur Ull och Ylle*.

Lamm i kokkonsten – från får i kål till kebab Seminarium 12 oktober

Konsumentens intresse för lamm har vuxit starkt under de senaste åren. Lammköttet har utvecklat sin roll i den svenska husmanskosten, ivrigt påhejat av trenden med Medelhavsmat och de etniska köken från

Nordafrika och Asien. Lamm är verkligen mångkulturellt och smakar inte längre kofta. Den svenska lammproduktionen har stora möjligheter att fortsätta att utvecklas. Antalet fårföretag ökar igen, medelbesättningarna likaså. Kött med betesproduktion kan vara mycket rationell. Vart tredje företag med får har högst nio vuxna djur och det är bara 15 procent av företagen som har 50 vuxna djur eller fler. Att ta steget från att vara hobbyuppfödare med några tiotals tackor till heltidsarbetande fåruppfödare ställer krav på stora investeringar i produktionen.

Fisheries, sustainability and development Seminarium och boksläpp 13 oktober

Under mer än tre års tid har KSLA stått som värd för en omfattande antologi med titeln *Fisheries, Sustainability and Development*, populärt kallad "Blå Boken". Den släpptes vid detta seminarium och presenterades i Göteborg hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län tre dagar senare.

"Blå boken" ger en god överblick över det globala fisket och vattenbruket med fokus på uthålliga ekosystem, ekonomisk utveckling, handel och människors försörjning. Den tar plats i den pågående diskussionen som en vetenskapligt baserad och lättillgänglig källa till kunskap på området. Den visar också hur de rika länderna inverkar på utvecklingsländerna inom fiskerisektorn. Hoten och möjligheterna inom globalt fiske och vattenbruk täcks i 32 kapitel, författade av 52 experter från hela världen.

Minskat kadmiumintag via maten Seminarium 15 oktober

Metaller ingår i kroppens enzymssystem eller är byggstenar i cellerna. Andra metaller kan tas upp utan att ha några sådana biogena

funktioner och uppträder ibland med skadliga effekter. Kadmium är ett sådant ämne och det intas i hög grad via den mat vi äter. Skadliga effekter har uppmärksammats under flera decennier i Sverige och åtgärder har genomförts för att minska tillförseln till åkermarken, till exempel införandet av krav på kadmiumfattigare fosforgödselmedel och krav på rökgasrening för att minska det industriellt genererade luftnedfallet. Tillsammans utgör dessa källor de två viktigaste tillförselposterna till åkermarken. Vidtagna åtgärder har pressat ned tillförseln så att bortförslin i stort balanserar tillförseln. Anrikningen i marken har kunnat hejdas men på en i många fall hög nivå.

Achieving food security in times of crisis Världshungerdagen 16 oktober i samarrangemang med FAO

I samarbete mellan FAO, KSLA, Naturskyddsföreningen och Sida belystes effekterna av de samlade globala kriserna: finanskrisen, matkrisen, miljö- och klimatkrisen. Hur påverkas de allra mest sårbara? Vad görs internationellt för att mildra effekterna?

Trots att en miljard människor i världen är hungriga och antalet ökar lyckades talarna förmedla hopp om att problemen går att lösa. Statssekreterare Rolf Eriksson tryckte på att vi måste ta vara på det nuvarande politiska läget där livsmedelsförsörjningen åter står högt på den globala agendan. Johan Kuylenstierna, UN Water, talade om vattnets nyckelroll i livsmedelsproduktionen, om virtuellt vatten och om betydelsen av att styra bort från vattenkrävande konsumtion. Line Gordon, Stockholm Resilience Centre, betonade vikten av att ta vara på det vatten som faktiskt finns, även i torra områden. Genom enkel teknik kan man förhindra avrinning under

regnperioder och använda vattnet snålt genom droppbevattning under torrperioderna. Anders Nordström, SIDA, lyfte fram hur viktigt det är att småbönder inte bara producerar livsmedel för sig själva utan också tjänar pengar på sin produktion.

Millefolium, rölika och näsegräs Seminarium i samarrangemang med Stockholms Gartnersällskap 20 oktober

Vad vet vi om medeltidens svenska växtvärld, egentligen? För att kunna besvara frågan måste man precisera den. Menar vi de verkliga växterna, det vill säga växterna som man kan titta på och ta på, då är det en fråga för arkeobotanikerna att besvara. Men medeltidens svenska växtvärld är så mycket mer. I de bevarade skrifterna på svenska nämns växter som var viktiga för dåtidens människor på ett eller annat sätt, oftast som läkemedel men någon gång även till nöje och lust.

Vindkraft, javisst! Men inte alltid och inte överallt Seminarium 21 oktober

Syftet var att ge ökade kunskaper om vindkraften av i dag när det gäller samhällsnytta och utveckling, effekter på landskap, natur- och kulturvärden, markägare, närboende och allmänhet. Seminariet belyste också hur dagens planering för vindkraftslokalisering på olika nivåer går till, hur landskapsanalyser genomförs och hur upplevelsevärden kan och bör beaktas. Seminariet sändes även via videolänk och nådde därmed betydligt fler intresserade än vad KSLA:s lokaler kunde rymma. Diskussionens vågor gick höga under seminariet och det blev tydligt att vindkraften inte är entydigt positiv ur miljösynpunkt. Seminariet dokumenteras i KSLAT under 2010.

En dag med fisken i fokus – om hållbart fiske ur olika perspektiv **Seminarium på Norra Latin 3 november**

Seminarieriet, som fokuserade den pågående utfiskningen av världens fiskbestånd och hur konsumenterna kan driva på utvecklingen mot ett hållbart världsfiske, samarrangerades av kommittéerna för fiskefrågor respektive matkvalitet och folkhälsa.

Professor Sture Hansson visade att om förvaltningen följer vetenskapliga råd baserade på enkla modeller över en eller få arter så kan merparten av fiskets miljöproblem lösas. Han hävdade bestämt att miljöproblemen inte beror på svag vetenskap utan på svaga beslutsfattare. Jenny Nord, Fiskeriverket, berättade om EU:s fiskeriförvaltning som misslyckats med att nå hållbarhetsmålen på grund av alltför kortsiktigt tänkande och en stor överkapacitet i fiskeflottan. EU håller dock på att skärpa kontrollerna och övergå till mer långsiktiga förvaltningsplaner och samförvaltning av fisket. Inger Näslund, WWF, berättade om hur konsument kan få vägledning till hur fisken är fiskad via olika märkningssystem medan Helen Lindqvist, "Årets skarpsill", berättade om hur nyttigt det är med sill, som dessutom kommer från hållbart fiskade bestånd och kan ätas med gott samvete.

Hur möter det ekologiska lantbruket klimatproblemen? **Seminarium 4 november**

Livsmedelsproduktion och -konsumtion står inför stora utmaningar och förändringar. Mångfald, kretslopp och kolsänkor är områden där lantbruket kan bidra positivt men det krävs tvärvetenskap och ett nytt sätt att tänka. Diskussionen rör sig mest i den skala vi är vana att arbeta i och systemen idag gynnar det storskaliga. Många förslag kom fram:

teknikutveckling för energisnåla system, biogasproduktion och kretsloppslösningar behövs, likaså utveckling och utprovning av nya perenna grödor och odlingsystem som fungerar som kolsänkor.

Forskningsfinansiering för nytänkande efterlystes. Det handlar också om att bjuda in staden till landet. Varför inte betala lantbrukare för att upplåta mark till grönsaksproduktion i stadsnära områden? Många små lösningar och deltagardriven forskning är viktiga arbetssätt, marknadstänkandet måste finnas med. Frågan är också vem som driver en förändring och vilka politiska styrmedel som finns.

Strategi och handlingsplan för skogsbrukets teknikutveckling **Workshop 18 november**

I november 2008 genomfördes ett seminarium på KSLA om hur ett "Skogsbrukets Silicon Valley" skulle kunna skapas när det gäller skogsteknisk utveckling. Initiativtagare var KSLA:s kommitté för skoglig teknik och logistik. Målsättningen var att ge inspiration och idéer till en offensivare teknik- och innovationsutveckling i skogsbrukets råvaruförskörning.

Vid denna workshop påbörjades skapandet av en strategi och handlingsplan för hur skogsbruket ska bli vassare på att kollektivt sörja för sin tekniska utveckling. Dessutom diskuterades hur extern finansiering kan intresseras för projekt med högre risk och längre tidshorisont. Utgångsläget för att åstadkomma påtagliga utvecklingsinsatser tillsammans är mycket gott. Det var givande att inkludera personer som hittills inte deltagit i liknande samtal i de traditionella branschgrupperarna.

Baltic Sea Action Plan – så ska Östersjön räddas från övergödning **Konferens 24 november**

2007 undertecknades Baltic Sea Action Plan (BSAP). Om länderna fullföljer sina åtaganden och om forskarna har rätt i beskrivningen av hur havet fungerar kan vi få tillbaka Östersjön som den var på 1950-talet, åtminstone vad avser siktdjupet. Övergödning är det enskilda miljöproblem som visar sig svårast att komma till rätta med vid sidan av andra frågor som fiske, gifter, oljeutsläpp och skyddande av marina områden. BSAP skiljer sig åt från sina föregångare genom att varje land för första gången fått en egen kvot kväve och fosfor som ska minskas. Till våren 2010 ska samtliga länder presentera hur de tänker minska läckage från jordbruk och utsläpp från reningsverk med mera. Till 2016 ska åtgärderna vara genomförda och till 2021 bör resultat kunna skönjas i Östersjön.

Konkurrenskraftigt lantbruk – "lean production"

Seminarium 26 november

"Lean production" är att ta bort allt slöseri för att sänka kostnaderna till skillnad från "mass production", som innebär att producera mera för att sänka kostnaderna. "Lean production" är mer än en metod – det är en filosofi som har växt fram i japansk bilindustri, framför allt hos Toyota. I hela produktionssystemet, från order till leverans, ska all överflödigt tid plockas bort. Fokus på arbetssätt istället för resultat ger resultat genom att filosofier, principer, arbetssätt och resultat går i och ur varandra. Allt går ut på att åstadkomma *kaizen*: ständiga förbättringar för alla, alltid. Många små förbättringar ger mer resultat än få stora. Det gäller att öka effektiviteten genom att arbeta smartare, inte hårdare. Seminariet fokuserade på vilka metoder det svenska lantbruket kan använda sig för att öka lönsamheten.

Generationsväxlingar i jordbruket 1870–2000 – ett forskningsprojekt **Konferens 27 november**

Familjejordbruken har historiskt sett varit den dominerande brukarformen i det europeiska jordbruket. Och som förebild har familjejordbruket överlevt även tider då kollektivjordbruken växte fram som norm. Familjejordbrukets långa livstid och dess betydelse för den agrara utvecklingen innebär att det är intressant att studera formerna för generationsväxlingar och hur kunskap förmedlats från äldre generationer till yngre brukare.

Arvsförhållanden och formella och informella regler är en annan fråga som är viktig i sammanhanget. Konferensen diskuterade forskningsprogrammet och uppläggningsen av projektet, som syftar till att studera svenska förhållanden och göra jämförelser med Estland och Ungern. Projektet är ett samarbete mellan ekonomisk-historiska institutonen vid Uppsala universitet och avdelningen för agrarhistoria vid SLU.

Hur biobränsle, främst från skogen, påverkar utsläppen av växthusgaser **Rundabordssamtal 7 december**

En mening var att eldning av grot (toppar och grenar från slutavverkningar) är mycket bra för klimatet. När man börjar elda grot i stor skala kommer atmosfärens innehåll av koldioxid att *öka* de första 20 till 30 åren, jämfört

med om groten hade fått ligga kvar på hygget. Men denna ökning planar ut efter cirka 30 år och överskuggas helt av grotens stora klimatnytta, som är att ersätta fossila bränslen. Och den vinsten bara ökar med tiden.

Andra betonade att avverkningarna i den svenska skogen ökat. Det innebär att upptaget av kol i skog är mindre i dag än 1990. Det innebär i sin tur att det verkliga svenska nettoutsläppet av koldioxid är avsevärt högre i dag än 1990. Det handlar om flera tiotals miljoner ton. Om värmeverkens råvarubehov driver upp avverkningarna i landet är det negativt för klimatet. Däremot är det bra att elda den grot som ändå bara ligger.

Uppföljning av den 13:e Världsskogs-kongressen i Argentina: Vad är nytt på den internationella skogsagendan? Seminarium 8 december

Skog och energi: Skogen och förnyelsebara energikällor kommer framöver att i ökad omfattning stå i centrum för utvecklingen.

Skog och klimat: Stora förhoppningar knöts till att REDD (Reducing Emissions from Deforestation and forest degradation in Developing countries) och andra initiativ för att förhindra avskogning och därmed innebära ett lyft för skogssektorn.

Skogssektorns omstrukturering och finansiering i spåren av den finansiella krisen: De yttre drivkrafterna för en transformering av sektorn har aldrig varit starkare eller tydligare: klimat, tillgången till mat och energi. Frågan är om skogssektorns respons är för svag och/eller för sen.

Nytt ramverk för den internationella skogsdialogen: Hållbart skogsbruk handlar inte bara om att skapa balans mellan ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter utifrån ett skogligt perspektiv, utan också i hög grad om att finna balans mellan skog och andra sektorer.

Epigenetiken och Darwin – om nedärvning av förvärvade egenskaper Seminarium 10 december

Epigenetik är läran om överföring av förvärvade egenskaper till kommande generationer. Seminariet belyste hur molekylärbiolegisk forskning kan kopplas till den darwinistiska synen på evolutionära förlopp och hur forskningen påverkar såväl synen på förädlingsarbete med produktionsorganismer som synen på genmodifierade organismer (GMO). I EU råder osäkerhet om lagstiftningen kring vissa nya tekniker, som till exempel epigenetik, leder till förändringar som kan resultera i GMO.

Svenska forskare har påvisat att kycklingar som utsätts för stress från den omgivande miljön får specifika förändringar i vissa geners aktiviteter, som kan ärvas till nästkommande generation kycklingar. Växter är toleranta för epigenetiska förändringar. Det är relativt enkelt att applicera genetiska och molekylära metoder som erbjuder utmärkta modeller för att utveckla epigenetiska redskap.

Antimicrobial resistance in animals, food and humans in the EU Konferens 15 december

Konferensen bidrog med kunskap om hur antibiotikaresistensen ser ut världen över, hur resistensen sprids och hur data som ligger till grund för statistiken samlas in från både humanmedicin och veterinärmedicin. Att använda antibiotika försiktigt och klokt är ett gemensamt ansvar och ställer krav på samarbete mellan olika grupper som politiker, forskare, läkare och veterinärer som förskriver antibiotika.

Sammankomster

Vägen mot ett nytt internationellt klimatavtal

12 februari

En central uppgift under Sveriges andra ordförandeperiod i EU var att driva på arbetet inför en ny klimatuppgörelse i Köpenhamn. Lars-Erik Liljelund, med ansvar i Statsrådsberedningen för klimatfrågor, fick därmed en nyckelroll i förberedelserna. Han talade om de nya stora ekonomierna Kina och Indien och menade att Kina på allvar ser sitt ansvar i klimatförhandlingarna. Inte minst av rädsla för koldioxidtullar satsar landet mycket på förnybarhet i energiförsörjningen. I Indien ses klimatpolitiken som en del i den nya imperialismen, menade han.

Marie Arwidson, VD för Skogsindustrierna, lyfte fram den globala avskogningen som ett problem och talade också om den växande skogens nyckelroll som kolsänka. Lasse Gustavsson, generalsekreterare i WWF, presenterade organisationens webbplats www.climatesolver.org, där innovationer på energiområdet presenteras. Jan Eksvärd, miljöchef på LRF, resonerade om hur lantbruket både kan effektiviseras och dra ner på egna utsläpp och bidra till produktion av förnybar energi.

Inför det svenska ordförandeskapet i EU

12 mars

Inom jordbrukspolitikens område kommer inga stora frågor upp under hösten 2009 i EU. Stor enighet kunde nås om att det viktigaste uppdraget som Sverige har som ordförande-land är att föra EU:s talan under klimatmötet i Köpenhamn i december 2009. Jord- och skogsbruket ska ses som en del av lösningen på klimatfrågan inför Köpenhamn och inte bara

ett problem! Utrikeskorrespondenten Rolf Gustavsson på SvD gav också tipset att Carl Bildt blir nästa svenska EU-kommissionär.

Skogsbrukets infrastruktur

2 april

Svensk skogslogistik ligger långt framme internationellt. Sverige har inget att skämmas för på detta område, varken i forskning eller i praktik. Skogsnäringen svarar för en stor del av transportarbetet i Sverige. Efter Malmbanan är skogsnäringen störst på järnväg. Den ligger på andra eller tredje plats på lastbilssidan, där byggsektorn leder.

Skogsnäringen har ökat transportererna på järnväg med 75 procent sedan 2001. Men lastbilstransportererna är fortfarande helt dominerande. Därför är det viktigt för skogsnäringen att staten fortsätter att satsa på ökad bärighet i det allmänna vägnätet. Transportkostnaden är nu lika hög som drivningskostnaden. Skogforsk arbetar med beslutsstöd för att hitta smarta virkesflöden och smarta vägval. Här är bland annat Skogens nationella vägdatabas ett viktigt hjälpmedel.

Landsbygdsutveckling och turism i västra Jämtland

Vårexkursion till Enaforsholm 14–15 maj

Överläggningsämnet belystes ur både norsk och svensk synvinkel. I Norge tillbringar allt fler alltmer tid i sitt "andre-hjem" på landsbygden. Satsningar på grön omsorg, bioenergi och gårdsmat är andra starka inslag på andra sidan Kölen. Det jämtländska jordbruket sysselsätter drygt fem procent av länets befolkning, varav en dryg tredjedel är kvinnor. Drygt en fjärdedel av inkomsterna

kommer idag via landsbygdsprogrammet, men uppfinningsrikedomen och framtids-tron är starka. Många jämtländska lantbruk är kombinationsföretag med entreprenad- eller turismverksamhet.

Meråker på norska sidan är en livaktig kommun med varierat näringsliv. Till Meråkers specialiteter hör en särskild investering i stora idrottsarenor, som attraherar gästande idrottare till tävlingar och träningsläger. Man satsar också på turism och omsorg. En god inkomstkälla är de fyra miljarder norska kronor i vattenkraftsintäkter som kommunerna i landet får dela på – att jämföra med 110 miljoner svenska kronor i Sverige. Enaforsholms nyrustade huvudbyggnad invigdes i samband med denna sammankomst.

Sverige och Finland, 200 år som grannar **10 september**

Östersjön svarar för 30 procent av EU:s ekonomi, främst tack vare Tysklands 20 procent. Sverige och Finland är små; 2,6 respektive 1,5 procent. Rådgivningsstrukturen till lantbrukaren har sett likadan ut i båda länderna

under nästan 200 år. Hushållningssällskapen i länderna har ungefär lika många anställda (700 personer), men den finske konsumenten är trognare mot finländska produkter än vad konsumenten i Sverige är gentemot svenska produkter. De svåra krigen är en stor del av förklaringen till detta faktum.

Vad är skogens bidrag till växthusgaserna?

8 oktober

Skogen kan bli en stor pluspost i den svenska kolbalansen – eller en stor minuspost. Allt beror på hur man bestämmer sig för att räkna i ett framtida internationellt klimatavtal. Valet av bokföringsregler är därför mycket viktiga för Sverige. Kolförrådet ökar i den svenska skogen. Här har vi entydiga bevis i form av data från den rikstäckande Riksskogstaxeringen. Om man bara utgår från nettoflödet av kol är skogen en positiv post i den svenska kolbalansen. Annorlunda uttryckt: räknar man bara dagens nettoupptag av kol kan skogen hjälpa Sverige att nå våra uppsatta mål för växthusgaser.

Men i klimatförhandlingarna finns det de som menar att man i stället ska se hur skogens kolförråd utvecklas över tiden. Och då är bilden inte lika enkel längre för Sveriges del. För avverkningarna i Sverige är i dag så höga att ökningen av kolförrådet har minskat de senaste 18 åren. Med andra ord tar den svenska skogen upp mindre kol per år i dag än vad den gjorde för 18 år sedan. Utgår man från det sättet att räkna så kan skogen påverka den svenska klimatkommittén negativt i stället. Det beror på att avverkningarna ökat under 2000-talet – dessutom drabbades vi ju av stormarna Gudrun och Per som fällde mycket skog.

Naturvårdens nya utmaningar Sammankomst på Alnarp 12 november

Den svenska naturvården firar 2009 hundraårsjubileet av den första naturskyddslagen och inrättandet av Sveriges och Europas första nationalparker. Urban Emanuelsson manade oss att våga försvara även natur som vi inte har omedelbar nytta av. Att naturvård genererar värdefulla ekosystemtjänster måste betonas mycket mer och nyttan av naturvård måste visas för samhället.

Roland Gustavsson, SLU, Annika Sohlman, ArtDatabanken, och Olof Johansson, Sveaskog, diskuterade hur behoven av ökat skydd och bättre skötsel av naturområden ställs emot ett ökande tryck från bebyggelse genom ”urban sprawl”, infrastruktur och vindkraft. Även behoven av att öka produktionen av livsmedel och biobränslen ställs mot behov av bevarande. Att EU:s olika direktiv, bland annat art- och habitatdirektivet från 1995, har givit nya redskap för naturvården belystes, liksom att skogsbruket kan göra stora naturvårdinsatser och samtidigt hålla hög produktion genom att ”inte göra likadant överallt”. Efter sammankomsten bjöds till gåsammiddag på Alnarpsrestaurangen. Dagen efter

sammankomsten arrangerades en exkursion till Fyledalen under Urban Emanuelssons och Carl Pipers ledning.

Året som gick – året som kommer 10 december

Årets sista sammankomst ägnas traditionellt först åt det formella invalet av nya ledamöter och utseendet av akademiens pristagare av olika slag, varefter det gångna årets verksamhet redovisas och kommande program diskuteras. De flesta ansåg att vårt schema är imponerande innehållsrikt på både bredd och djup, men att vi bör synas mer i samhällsdiskussionen och kunde vara vassare och ta ställning i till exempel bioteknologifrågorna. Vi borde satsa mer på de unga, varför finns vi inte i Facebook, Twitter och i bloggssfären? Verksamheten är och ska vara ledamotsdriven, men måste samordnas tydligt för att inte verka spretig. Fler sammankomster och seminarier ute i landet efterlystes. Vårt 200-årsjubileum 2013 kommer att påverka de närmaste åren. Företagandet på landsbygden är en hjärtefråga. Vårt fantastiska bibliotek/arkiv måste visas upp tydligare.

Saklighet präglar KSLA, dialog och oberoende mötesplats är våra nyckelord. Akademien är en bildningsbyrå för ledamöterna där man lär sig mycket om områden som gränsar till det man normalt sysslar med. Rundabordssamtal är en bra arbetsform som bör utvecklas, tankesmedja är också en bra modell, men vi får inte glömma bort begreppet ”faktasmedja”. Formatet på våra aktiviteter kunde varieras mer än vi gör och vi kunde emellanåt ta snabbare initiativ i viktiga frågor som dyker upp. Samhället behöver fler generalister som kan ta hand om all ny smal kunskap som redovisas, inte minst i de gröna sektorerna. Vi måste få ut ur huset mer av allt det kloka och viktiga som sägs!

Högtidssammankomsten

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien höll sin 196:e högtidssammankomst i Stockholms stadshus den 28 januari 2009. Priser och belöningar delades ut och de nya ledamöterna fick motta sina ledamotsbrev. Högtidssammankomsten med efterföljande bankett för drygt 400 inbjudna gäster hölls i Stockholms stadshus i närvaro av bland andra Prinsessan Christina, Fru Magnuson.

Preses Sara von Arnold hälsade välkommen, akademiens sekreterare Åke Barklund sammanfattade det gångna årets verksamhet inom akademien och författaren och akademiledamoten Fredrik Sjöberg höll högtidstalet "Om konsten att uppfatta lyckade landskap". Musiken framfördes av A Piacerekvartetten.

Middagen intogs i Gyllene Salen på Stadshuset. A.W. Bergsten-pristagaren Patrik Grahn tackade å pristagarnas vägnar och Louise Ungerth talade å de nyinvalda ledamöternas vägnar. Statssekreterare Rolf Eriksson framförde gästernas tack för en trevlig och god middag.

Anförandena på svenska och engelska samt bilder från sammankomsten återfinns på akademiens hemsida www.ksla.se under rubriken Sammankomster/Tidigare sammankomster 2009-01-28.

Priser och belöningar 2009

Vid högtidssammankomsten utdelades priser och belöningar för förtjänstfulla insatser inom akademiens verksamhetsområden till följande personer. Prisutdelare var Prinsessan Christina, Fru Magnuson.

Årets pristagare, fr v: Charlotta Heimersson, Anders Esselin, Patrik Grahn, Hanna Astner, Helena Hansson, Joachim von Braun, Kjell Karlsson, Kjell Danell, Margareta Frost Johansson, Magnus Bergknut och Udda Lundqvist.

*Akademiens A. W. Bergsten pris till
Professor Patrik Grahn, Skurup*

”för att han som föregångare via forskning, utbildning och information lyfter fram trädgårdens läkande krafter och naturens betydelse för människors hälsa”.

*Akademiens Guldmedalj till
Professor Kjell Danell, Umeå*

”för att han haft stor betydelse för utvecklingen av vetenskapligt baserad viltförvaltning. Hans produktion har spelat en avgörande roll i många beslutsprocesser där hans forskningsresultat bidragit med underlag för administrativa beslut”.

*Akademiens Nilsson-Ehle-medalj till
FD Udda Lundqvist, Lund*

”för att hon i sin långa gärning – som aktiv assistent och senare som huvudansvarig forskare – på ett synnerligen gagnarikt sätt utvecklat och ställt till förfogande ett unikt mutationsmaterial med korn som modellorganism, vilket Herman Nilsson-Ehle initierade och som låg honom särskilt varmt om hjärtat”.

*Akademiens Georg och Greta Borgström-pris till
Professor Hans Rosling, Uppsala*

”för hans globalt inriktade verksamhet gällande människans livssituation med hälsan som utgångspunkt. Hans forskning fokuserar på länkarna mellan ekonomisk utveckling, jordbruk, livsmedelsförsörjning, fattigdom och hälsa. Hans övertygande och pedagogiska budskap grundas på komplicerad internationell statistik”.

*Akademiens silverplakett till
Avdelningschef Margareta Frost Johansson,
Alingsås*

”för hennes framgångsrika engagemang att lyfta fram matens betydelse för folkhälsan i

breda kretsar. Hon har dessutom i hög grad bidragit till att införliva utländsk matkultur i det svenska samhället och hon har en sällsynt förmåga att utveckla och vårda nätverk mellan företag, myndigheter och organisationer”.

Akademiens belöningar för framstående doktorsarbeten till

FD Sabine G. Göttlicher, Wien

”för sin vetenskapliga vitalitet och förmåga att kombinera olika avancerade synsätt och metoder till en förnyad bild av kolets dynamik i trädens rotzon”,

och till

FD Helena Hansson, Uppsala

”för sitt förtjänstfulla sätt att i en vetenskaplig avhandling bidra till ökad förståelse och kunskap om faktorer som skapar en framgångsrik mjölkföretagare. Hennes arbete kommer att ha stor betydelse vid bland annat utveckling av rådgivnings- och managementverktyg”,

Akademiens belöning för föredömliga insatser inom pedagogik och undervisning till

Forskningsassistent Hanna Astner, Uppsala

”för den stora förmåga som hon visat i både undervisning och handledning att hantera studenternas skiftande lärstilar och behov av stöd i läroprocessen. Hon verkar i många roller som lärare, handledare, forskningsassistent och konstruktiv partner i den akademiska dialogen gällande livslångt lärande”.

Akademiens belöning för föredömliga insatser inom forskningsinformation till

Redaktör Anders Esselin, Umeå

”för sitt framgångsrika arbete inom Fjäll-Mistra, där han arbetar nära sina målgrupper och betonar tvåvägskommunikation. Han definierar rollfördelningen för forskare och användare, varvid han utvecklat en kombination av scenarioteknik och aktörssamverkan”.

Akademiens belöning för föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst till SkogD Kjell Karlsson, Uppsala

”för att under nära 40 år ha arbetat med långsiktiga skogliga försök. Utöver själva fältarbetet har han genom metodikutveckling och system för insamling, bearbetning och lagring av data verksamt effektiviserat arbetet och gett många forskare tillgång till utomordentligt värdefulla försöksserier som bland annat rör skogsskötsel för ökad tillväxt”.

Akademiens stipendium till landsbygdsrådgivare till

Landsbygdsutvecklare Charlotta Heimersson, Enköping

”för att hon pragmatiskt och praktiskt har lyft upp landsbygdsfrågorna och tydligt bidragit till att landsbygdens möjligheter och behov beaktas i regionala tillväxtprogram. Hon är mycket villig att dela med sig av erfarenheter samt att ta och ge argument för att stimulera entreprenörer att delta i det nationella landsbygdsprogrammet”.

Akademiens Gunnar Torstensson forskarstipendium till

FD Magnus Bergknut, Umeå

”för hans innovativa och nydanande forskning om risker kopplade till förorenad mark. Han har visat att faran gällande många miljögifTERS spridning och upptag i organismer har överskattats, men samtidigt att antalet olika miljögifter underskattats i många förorenade områden”.

Bertebos Prize 2009 till

Dr Joachim von Braun, Washington DC, USA

”for his outstanding work in development economics and as effective head of several development research institutions focusing on food, agriculture and rural poverty. He is currently director of the International Food Policy Research Institute, which has formulated successful new policy initiatives relating to trade and aid, famine and health and nutrition. Dr von Braun is active as a member of many scientific advisory boards dealing with agriculture in developing countries”.

Ovan: Prinsessan Christina, Fru Magnuson, delar ut Bertebos pris till Dr Joachim von Braun. Till vänster ses Patrik Grahn och Hans Rosling.

Längst t v: Patrik Grahn belönades med Akademiens A. W. Bergsten-pris.

T v: Fredrik Sjöberg höll högtidstalet "Om konsten att uppfatta lyckade landskap".

Avgivna remissvar

Nedanstående remissvar har under 2009 avgivits från KSLA till departement och myndigheter. Remissvaren har färdigställts och undertecknats av preses och VD efter beredning av någon av akademiens avdelningar, kommittéer eller enskilda ledamöter med kompetens inom sakområdet.

Fullständiga remissvar kan läsas på akademiens hemsida www.ksla.se under rubriken Remissvar.

- Ett arbetssätt för biologisk mångfald och andra värden i ett landskapsperspektiv
- Trygg med vad du äter - nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion
- Förslag till nationellt genomförande av den europeiska landskapskonventionen
- Skog utan gräns?
- Ny lag om ekologisk produktion
- Moderniserade skatteregler för ideell sektor
- Utseende av styrelseledamöter i forskningsstiftelser som bildats med löntagarfondsmedel
- Miljömålen i nya perspektiv
- Energimyndighetens förslag till kvotpliktsystem för biodrivmedel
- Hållbarhetskriterier med förslag till implementering av vissa delar av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användning av energi från förnybara energikällor

Anslag, stipendier, priser och belöningar

Akademien förvaltar 41 stiftelser. Stiftelserna har som ändamål att främja vetenskaplig forskning och utveckling inom den gröna sektorn. Disponibel avkastning har fördelats av akademikollegiet efter ansökningar och efter bedömning av akademiens anslagsnämnd samt av särskilda styrelser för fem av stiftelserna och för Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning.

Medlen har fördelats till yngre graduerade forskare för forskningsprojekt, som i regel inte överskrider 200 000 kronor, och som resestipendier till studerande inom jord-, skogs- och trädgårdsbruk, men även till praktiska utövare inom de areella näringarna. Beloppet per individ överstiger härvidlag i regel inte 25 000 kronor. Sökandes kompetens i förhållande till målet för ansökan liksom sektorsrelevans har beaktats.

Medel har också fördelats till projekt och kommittéer inom Akademiens ram. Allmänna avdelningen har tilldelats 4 090 000 kronor, Jordbruksavdelningen 3 520 000 kronor, Skogsavdelningen 3 587 800 kronor och ANH, Enheten för de areella näringarnas historia, 2 400 000 kronor.

Under redovisningsåret 1/1 2009 – 31/12 2009 har av disponibel avkastning 26 686 988 kronor beviljats i anslag, bidrag, stipendier, priser och belöningar.

Av dessa medel utgör 26 378 100 kronor anslag till forskning, projekt och bidrag till studieresor. Resterande medel 308 888 kronor utgörs av Belöningar, medaljer och priser.

Ur *Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond* för främjande av vetenskaplig undervisning och forskning har totalt beviljats 7 784 000 kronor.

Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond för understöd åt forskningsarbete i lantbruksvetenskapliga ämnen har delat ut 5 911 550 kronor, *Stiftelsen Adolf Dahls fond* för främjande av jordbruk, företrädesvis baljväxtodling, 738 000 kronor, *Stiftelsen Alfa Laval AB:s fond* dels för befordrande av lucernodlingen, dels anslag till forskning beträffande husdjurens utfodring och vård, 20 000 kronor, *Stiftelsen Akademiens kulturtekniska fond* för i första hand hydrotekniska försök och undersökningar på jordbruksområdet samt till publicering av skrifter i dithörande ämnen 570 000 kronor.

Stiftelsen Axel Melanders fond för yngre lantbrukare som genomgått högre lantbrukskola har delat ut 25 000 kronor, *Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond* för befordran av svenska jordbrukets utveckling och förkovran 1 076 000 kronor.

Stiftelsen Hem i Sverige-fonden för forskning företrädesvis med anknytning till de mindre jordbruksföretagarnas problem har delat ut 770 000 kronor. Ur *Stiftelsen Hem i Sverige-fonden* har vidare stipendier på 20 000 kronor lämnats till studerande vid ettåriga påbyggnadsutbildningar i jordbruk och trädgårdsodling. Stiftelsen har också bidragit med 15 000 kronor till Akademiens stipendium till landsbygdsrådgivare.

Ur *Stiftelsen Edvard Nonnens stipendiefond* har utdelats resestipendier på 46 000 kronor

för lantbrukets teoretiska och praktiska studier i utlandet till yngre personer som nyligen utexaminerats från Ultuna eller Alnarp.

Ur *Stiftelsen Marie-Josephine Guillaumes fond* har utdelats bidrag om 200 000 kronor till upplysningsverksamhet rörande djurskydd.

Ur *Stiftelsen Alrik Örborns stipendiefond* för studier utomlands av lantbrukets byggnader och inredning har utdelats 10 000 kronor. *Stiftelsen Ch. E. Löfvenskiölds donationsfond* har utdelat 10 000 kronor för att främja befordrande av ändamålsenliga och för smakfull enkelhet utmärkta lantbruksbyggnaden. Ur *Stiftelsen Gösta och Sonja Engströms fond* för forskning och utbildning till gagnade av svensk lantbruksnäring har delats ut 10 000 kronor. *Stiftelsen S.O. Bergs och Fajer Fajerssens fond* för främjande av svensk växtodling har delat ut 55 000 kronor.

Stiftelsen Knut och Alice Wallenbergs forskarstipendiefond för främjande av internationella forskarkontakter och erfarenhetsutbyte inom skogs- och jordbruksforskningsområdet och aktuella kontaktområden har delat ut 399 500 kronor och *Stiftelsen Oscar af Ugglas minnesfond* till vetenskapliga symposier inom Akademiens ram har delat ut 225 000 kronor.

Ur *Stiftelsen Gunnar och Birgitta Nordins fond* för skogsvetenskapliga studier, som i första hand berör Västernorrlands och Jämtlands län, har utdelats 1 944 750 kronor.

Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons fond för främjande av utvecklingen i svenskt jord- och skogsbruk har utdelat 787 300 kronor.

Ur *Stiftelsen Anders Elofsons fond* för understöd av forskning inom betesområdet, vallkulturen och fröodlingen har utdelats forskningsanslag uppgående till 290 000 kronor och ur *Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder* 213 000 kronor till forskningsprojekt och reststipendier inom vallodlingens, vallfoderberedningens och vallfoderutnyttjandets.

För framstående insatser inom skogs- och

jordbruk har, på förslag av vissa skogsstyrelser och hushållningssällskap, utdelats 40 000 kronor ur *Stiftelsen A. W. Bergstens donation*, 15 000 kronor ur *Stiftelsen A. G. Wiréns donationsfond* för föredömliga insatser inom trädgårdsbruk eller biskötsel och 10 000 kronor ur *Stiftelsen N. P. Halléns donationsfond* för föredömliga insatser främst inom skogsvården. Totalt har tretton enskilda skogs-, jord- och trädgårdsbrukare belönats liksom två biodlare.

Ur *Nanna Bergmanssons, född Wirén, fond* har utdelats belöning för framstående insatser inom pedagogik och undervisning, 15 000 kronor.

Ur *Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond* har utdelats två belöningar för framstående doktorsarbete, två belöningar för föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst och en belöning för föredömliga insatser i forskningsinformation, sammanlagt 45 000 kronor.

Stiftelsen A. W. Bergstens donation har bidragit med 60 000 kronor utgörande *A. W. Bergstens pris* för framstående vetenskapligt arbete, framgångsrik undervisande verksamhet eller jämförbar insats på det praktiska området, liksom med medel till Akademiens stora guldmedalj för synnerligen framstående livsgärning inom akademiens arbetsfält, till Akademiens guldmedalj för utomordentlig gärning inom akademiens verksamhetsfält och till Akademiens belöning till gagn för de areella näringarna, Silverplaketten, som utdelas till person, som på ett förtjänstfullt sätt väckt intresse för de areella näringarna.

Stiftelsen SLO-fonden (Svenska Lantbrukarnas Olycksfallsförsäkringsbolags fond) har beviljat 3 360 000 kronor som bidrag för utbildnings- och försöksverksamhet, vetenskaplig forskningsverksamhet.

21 200 kronor utgörande *Gunnar Torstenssons forskarstipendium* inom markvetenskap vid SLU har tilldelats förtjänt disputerad

yngre forskare inom det markvetenskapliga området. Stipendiet utdelas med medel ur *Stiftelsen A. W. Bergstens donation*.

Stiftelsen Svenska Lantbruksveckans fond, som har som ändamål att främja de gröna när ingarnas ställning i samhället, har beviljat medel till olika projekt uppgående till 356 000 kronor.

Slutligen har *Stiftelsen Moritz Fraenchels fond* bidragit med 430 000 för understödsfunktion till Atlas över Sveriges jordbruk och skogsbruk under 100 år.

Utdelning av priser, belöningar, anslag och stipendier 2009

TOTALT

SEK 26 686 988

Belöningar och priser ur följande stiftelser

251 200

Stiftelsen A. W. Bergstens donation	40 000
Stiftelsen N. P. Halléns donationsfond	10 000
Stiftelsen A. G. Wiréns donationsfond	15 000
Hem i Sverige-fonden: stipendium till landsbygdsrådgivare	15 000
Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnefond: belöning inom forskningsinformation	15 000
Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond: föredömliga insatser i skogs- och jordbruksforskningens tjänst	30 000
Stiftelsen Nanna Bergmanssons, f. Wirén, fond: föredömliga insatser i pedagogik och undervisning	15 000
Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond: framstående doktorsarbete	30 000
Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond: Gunnar Torstenssons forskarstipendium	21 200
A. W. Bergstens donationsfond: Bergstens pris	60 000

Medaljer ur följande stiftelser

SEK 57 688

Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond: Akademiens guldmedalj	8 100
Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond: Akademiens silverplakett	33 500
Akademiens Nilsson-Ehle-medalj	13 588
Stiftelsen A. W. Bergstens donationsfond: A.W. Bergstens pris (plakett)	2 500

*Bidrag till forskningsprojekt, övriga projekt samt resestipendier**SEK 26 378 100*

Stiftelsen A. W. Bergstens donation	5 911 550
Stiftelsen Adolf Dahls fond	738 000
Stiftelsen Akademiens kulturtekniska fond	570 000
Stiftelsen Alfa Laval AB:s fond	20 000
Stiftelsen Alrik Örborns stipendiefond	10 000
Stiftelsen Anders Elofsons fond	290 000
Stiftelsen Axel Melanders fond	25 000
Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond	7 784 000
Stiftelsen Ch. E. Löfvenskiölds donationsfond	10 000
Stiftelsen Edvard Nonnens fond	46 000
Stiftelsen Gunnar och Birgitta Nordins fond	1 944 750
Stiftelsen Gustaf Linds stipendiefond	10 000
Stiftelsen Gösta och Sonja Engströms fond	10 000
Stiftelsen Hem i Sverige-fonden	770 000
Stiftelsen Hem i Sverige-fonden: elevstipendier	20 000
Stiftelsen Hugo och Emma Björkmans minnesfond	1 076 000
Stiftelsen Knut och Alice Wallenbergs forskarstipendiefond	399 500
Stiftelsen Marie Josephine Guillaumes fond	200 000
Stiftelsen Mary Francke-Gustafsons fond	787 300
Stiftelsen Moritz Fraenchels fond	430 000
Stiftelsen Nilsson-Aschans stipendiefond: lantmästarstipendier	20 000
Stiftelsen Oscar af Ugglas minnesfond	225 000
Stiftelsen SLO-fonden	3 360 000
Stiftelsen S. O. Bergs och Fajer Fajerssons fond	55 000
Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning	622 000
Stiftelsen Svenska Lantbruksveckans fond	356 000
Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder	213 000
Stiftelsen Akademiens biblioteksfond	475 000

Nya ledamöter

Följande personer valdes in som hedersledamöter och ledamöter i akademien vid sammankomsten den 10 december 2009. De fick motta sina ledamotsbrev av preses Sara von Arnold vid högtidssammankomsten i Stockholms stadshus den 28 januari 2010.

Hedersledamöter:

Professor Hans Ackefors, Stockholm
Professor A. Edward Johnston, Storbritannien
Docent Björn Lundgren, Stockholm
Direktör Per Stenström, Falkenberg

Allmänna avdelningen

Svenska ledamöter:

Generaldirektör Rolf Annerberg, Stockholm
Generalsekreterare Svante Axelsson, Uppsala
Professor Anders Kiessling, Bro
Filosofie licentiat Johan Kuylenstierna, Rom
Verkställande direktör Gunnar Rundgren, Höje
Professor Birger Schmitz, Lund
Chefsekonom Harald Svensson, Jönköping
Forskarassistent Cecilia Waldenström, Uppsala

Utländska ledamöter:

Professor Jørgen E. Olesen, Danmark
Professor Bernt-Erik Sæther, Norge

Jordbruksavdelningen

Svenska ledamöter:

Professor Hans Andersson, Örsundsbro
Verkställande direktör Sven Fajersson, Kristianstad
Agronom Elisabeth Gauffin, Uppsala
Docent Nils Lundeheim, Uppsala

Utländska ledamöter:

Professor Erik Steen Jensen, Danmark

Skogsavdelningen

Svenska ledamöter:

Verkställande direktör Gabriel Danielsson, Linköping
 Sägverkschef Katarina Levin, Noraström
 Civiljägmästare Carl-Henrik Palmér, Knivsta
 Skogschef Herman Sundqvist, Boden
 Skogsteknisk chef Jan Åhlund, Själevad

Utländsk ledamot:

Director Jan McAlpine, USA

Nya ledamöter invalda 2009, fr v: Anders Kiessling, Nils Lundeheim, Jan Åhlund, Katarina Levin, Herman Sundqvist, Gunnar Rundgren, Sven Fajersson, Cecilia Waldenström, Carl Henrik Palmér, Svante Axelsson, Gabriel Danielsson, Rolf Annerberg, Hans Andersson, Harald Svensson och Elisabeth Gauffin.

Fr v: Nye utländske ledamoten Erik Steen Jensen och hedersledamöterna Per Stenström, Hans Ackefors och Björn Lundgren.

Avlidna ledamöter

I akademiens verksamhetsberättelse publiceras en förteckning över avlidna ledamöter med ledamotens namn, avdelning, invalår och datum för dödsfallet. Vartannat år publiceras en egen skrift, som innehåller mer utförliga nekrologer samt fotografier så långt det är möjligt.

Inom varje avdelning finns en ledamot utsedd att under en fyraårsperiod ansvara för att nekrologer inom den egna avdelningen tas fram. Enheten för de areella näringarnas historia (ANH) ansvarar för texten och den slutliga utformningen av nekrologerna och utgivningen av skriften.

Följande ledamöter har avlidit under verksamhetsåret 2009.

Hedersledamot

Lennart Hjelm, invald 1958 i Allmänna avdelningen, avled den 5 augusti

Allmänna avdelningen

Harald Linder, invald 1983, avled den 1 januari

Utländska ledamöter

Norman Borlaug, invald 1971, avled den 12 september

Aage Walter-Jørgensen, invald 2000, avled den 5 december

Jordbruksavdelningen

Bengt Bennet, invald 1976, avled den 6 maj

Jacob Ekman, invald 1985, avled den 30 mars

Ingevald Fernqvist, invald 1982, avled den 21 december

Torbjörn Lovang, invald 1989, avled den 3 februari

Gösta Olsson, invald 1979, avled den 8 november

Ingmar Oredsson, invald 1989, avled den 5 april

Hans Ramel, invald 1973, avled den 26 maj

Utländsk ledamot

Trygve Kristoffersen, invald 1977, avled den 11 maj

Skogsavdelningen

Thorsten Andréén, invald 1956, avled den 21 oktober

August Trolle-Löwén, invald 1982, avled den 18 juli

Utländsk ledamot

Erik Holmsgaard, invald 1963, avled den 9 januari

Enheten för de areella näringarnas historia (ANH)

Till Enheten för de areella näringarnas historia (ANH) hör akademiens bibliotek och arkiv. Biblioteket är specialiserat på skogs- och lantbrukshistorisk litteratur i vid, tvärvetenskaplig mening. Verksamheten riktar sig främst till forskare i skogs- och lantbrukshistoria på alla nivåer. ANH och biblioteket har under verksamhetsåret 2009 presenterats för ett antal besöksgrupper.

Under 2009 har den av Jordbruksdepartementet, via Formas, finansierade bibliotekarietjänsten inneburit fortsatt utveckling av bibliotekets service och tjänster. Bland annat har en särskild informationsbroschyr tagits fram som beskriver bibliotekets samlingar och hur man kan söka i dessa. Arbete har också påbörjats för ett periodiskt nyhetsbrev som ska lyfta fram intressant litteratur och nyförvärv till biblioteket.

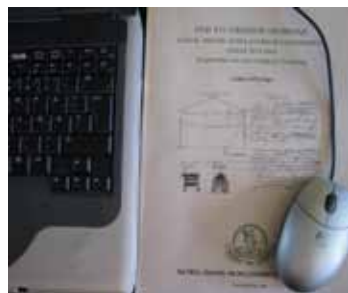
Arbetet med att modernisera bibliotekets utlåningsrutin har fortgått och innebär att handskrivna lånesedlar ersatts med ett digitalt lånesystem. Läntagarservicen ökar betydligt då man själv kan kontrollera om en bok är tillgänglig och begära förlängning via biblioteksdatan på webben.

Historiska projekt

Under året har några av de historiska projekten avslutats. Boken *Ekonomiska skildringar ur Sveriges historia* har publicerats liksom nyutgivningen av klassikern om svensk färskötsel, *Ull och Ylle*. En hyllningsskrift till professor Janken Myrdal har också kommit ut, *Agrarhistoria på många sätt. 28 studier kring människan och jorden*. Den 3 november hyllades han på sin 60-årsdag med ett boksläpp och hyllningsfest på akademien.

Inte minst har översättningen av Columellas *Tolv böcker om lantbruk* blivit klar och publicerats tillsammans med specialartiklar som förklarar Columellas text för en modern läsare. Boken nominerades till årets bästa bok av Måltidsakademien. Nomineringen löd: ”En kulturgärning av sällan skadat format är denna svindlande tvåtusenåriga resa tillbaka till en närbild av det romerska lantbruket, i sällskap av nutidens främsta svenska expertis”.

Den särskilda grupp som bildats för att skriva nekrologer över avlidna ledamöter har avslutat sitt arbete med en tredje skrift som omfattar tiden 2007–2008. Därmed har ut-

givningen av nekrologer från 2003 till och med 2008 avslutats. Nästa publicering sker 2011, för tiden 2009–2010.

Betydande tillskott till finansiering av projekten och bokutgivningen har givits av ett flertal fonder och stiftelser. Några av dem är Kungl. Patriotiska Sällskapet, Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Stiftelsen Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur, C. F. Lundströms stiftelse och Statens Kulturråd. Viktiga bidrag, både för spridningen och ekonomin, utgör även de stödköp av delupplagor som gjorts av institutioner och företag.

Det svenska jordbrukets historia utkom i fem band under perioden 1998 till 2001. Sedan 2009 pågår ett projekt för att översätta ett sammandrag till engelska i en volym. Stiftelsen Lagersberg, som finansierade fem-

bandsverket, bidrar ekonomiskt även denna gång. ANH ingår i redaktionsgruppen.

Brøndegaardsprojektet

Våren 2009 färdigställdes registreringen av samlingens litteratur i bokdatabasen Libris. Detta innebär att samlingens drygt 5 000 titlar är sökbara via Internet. En ökning av användandet av samlingen har kunnat noteras under året. En tryckt förteckning i enklare form kommer att ges ut under 2010.

ANH har under 2009 anordnat fem boksläpp (se vidare under rubriken Konferenser och seminarier). De böcker som utgivits har annonserats i särskilda facktidskrifter och de har även blivit uppmärksammade genom ett flertal recensioner och anmälningar i tidskrifter och tidningar.

Litteratur om skogs- och lantbrukshistoria från ANH

ANH har under 2009 i serien Skogs- och Lantbrukshistoriska meddelanden (SOLMED) utgivit:

- Nr 42.* Ekonomiska skildringar av Sveriges historia. Landshövdingeberättelser, läromedel, tävlingsskrifter, reseberättelser och andra skrifter i Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens arkiv
- Nr 43.* Columella Tolv böcker om lantbruk
- Nr 44.* Den svenska fårskötselns äldre historia – några kapitel ur Ull och Ylle av Sven T. Kjellberg
- Nr 45.* Millefolium. Medeltidens svenska växtvärld i lärd tradition
- Nr 47.* Agrarhistoria på många sätt. 28 studier om människan och jorden

Småskrifter:
Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens minnesord över ledamöter avlidna 2007–2008

Publicerings- och informationsverksamheten

På akademiens hemsida www.ksla.se publiceras fortlöpande aktuell information om akademiens aktiviteter. Sammanfattningar från tidigare sammankomster, konferenser, seminarier, presseminarier, symposier, boksläpp och workshops kan läsas på hemsidan. Akademien har under året anslutit sig till nya sociala medier som Twitter och Facebook.

Informationen på engelska har också utvecklats. Antalet besökare på hemsidan har under 2009 ökat kraftigt. Under 2009 har intranätet *Ledamotsrum*, riktat mot akademiens ledamöter och kansli, utvecklats efter kontakter och förslag från enskilda ledamöter.

Nyhetstidningen *KSLA-Nytt & Noterat* har utkommit med fyra nummer till akademiens ledamöter, journalister och prenumererande intressenter utanför akademien. Akademien stödjer utgivningen av tidskriften *Forskning och Framsteg* med 62 000 kronor och är representerad i tidskriftens styrelse.

Akademien vill göra sammankomster, konferenser och seminarier ännu mer tillgängliga för intressenter utanför Stockholmsområdet. En ny videokonferensanläggning har installerats i akademiens hus och konferenser och seminarier har kunnat sändas i realtid på nätet med bra resultat. Flera aktiviteter har genomförts på lokal och regional nivå ute i landet. Massmediekontakterna fortsätter att utvecklas och journalister inbjuds fortlöpande till akademiens olika aktiviteter.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift (KSLAT)

utges i antingen tryckt form eller enbart på akademiens hemsida. Under 2009 har tidskriften utkommit med fem nummer.

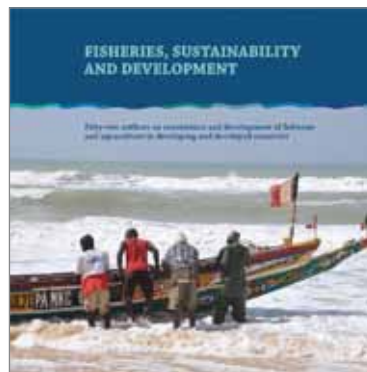
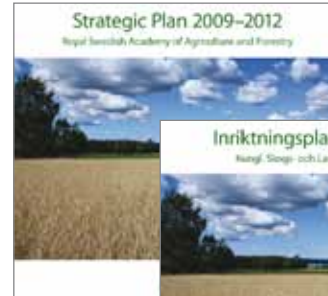
- Nr 1.* Does forestry contribute to mercury in Swedish fish?*
- Nr 2.* Verksamhetsberättelse 2008.
- Nr 3.* Klassificering av sjöar och vattendrag – nordisk jämförelse utifrån svenska bedömningsgrunder.
- Nr 4.* Return to Eden – future paths to sustainable, natural resources management.
- Nr 5.* Landet utanför. Landskapsestetikens betydelse för den urbana människan.

*) *Publiceras enbart elektroniskt på KSLA:s hemsida www.ksla.se.*

Följande publikationer har också producerats under 2009 och återfinns på www.ksla.se.

Inriktningsplan 2009–2012
Strategic Plan 2009–2012
The Swedish Forestry Model
Fisheries, Sustainability and Development

Enaforsholm och Barksätter

Enaforsholm Fjällgård

Enaforsholm Fjällgård i Jämtland donerades 1937 till akademien av grosshandlaren A. W. Bergsten.

År 2007 bytte akademien värdpar på Enaforsholm och lade driften i ett särskilt bolag, ägt av A. W. Bergstens stiftelse. Värdepåret Bo Berglund och Ingalill Samuelsson hälsar alla med naturintresse välkomna till detta paradiset i den jämtländska fjällvärlden!

Under 2009 har ett flertal aktiviteter anordnats på Enaforsholm, initierade av enskilda akademiledamöter i samarbete med värdepåret.

Kontaktperson för Enaforsholm på KSLA:s kansli är Eva Ronquist.

Den 25 juli–1 augusti arrangerades den årligen återkommande *Enaforsholmskursen* i

fjällkunskap. Under kursen genomfördes en längre fjällvandring över Storulvån, Sylarna, Nedalshytta, Storerikvollen och Blåhammaren. Därtill kom föredrag om fjällvandring, botanik, geologi, rennäring, skog och ornitologi. Bland arrangörerna fanns akademiledamöterna Ann-Britt Karlsson och Kjell Lundquist.

Den 28–30 augusti samlades en grupp intresserade till några dagars fjällvistelse och vandringar i Enaforsholms närhet. Den planerade ripjakten ställdes in på grund av för dålig tillgång på vilt. För arrangemangen svarade akademiledamöterna Ann-Britt Karlsson och Lars Törner.

Den 18–19 september samt den 23–24 oktober arrangerade akademiledamöterna Lennart Rådström och Lars Törner älgjakt på Enaforsholm.

Fjällgården Enaforsholm i Jämtland.

Barksätters egendom

Vid Barksätters egendom i Södermanland, som 1983 donerades till akademien av fru Mary Francke-Gustafson, har verksamheten fortgått planenligt under 2009. Syftet med donationen var att bevara ett sammanhållet aktivt sörmländskt jord- och skogsbruk för att där möjliggöra forskning inom jord- och skogsbruk samt husdjurskötsel. Liggande försök underhålls och akademien är positiv till ytterligare forsknings- och försöksverksamhet.

Gällande planer för byggnadsunderhåll och skogsbruk har följts väl. Efter en genomgripande renovering av huvudbyggnaden 2008 har under 2009 även flygeln renoverats och hyrts ut till en ny hyresgäst. Under 2009 påbörjades planeringen av ett arboretum innehållande de svenska ädellövträden. Invigning av arboretumet planeras ske i samband med akademiens 200-årsjubileum.

Kontaktperson för Barksätter på KSLA:s kansli är Bo Carlestål.

Barksätters egendom utanför Katrineholm.

Styrande organ och personal

Akademiens högsta beslutande organ är *Akademien in pleno*. Under detta fattas beslut av *akademikollegiet*. Akademikollegiet har år 2009 utgjorts av följande ledamöter.

Akademikollegiet

Sara von Arnold, preses

Åke Bruce, vice preses

Åke Barklund, akademiens sekreterare och VD

Från Allmänna avdelningen

Annika Åhnberg, avdelningsordförande

Christer Hoel

Torleif Ingelög

Ann-Cecile Norderhaug

Från Jordbruksavdelningen

Peter Edling, avdelningsordförande

Ann-Britt Karlsson

Christina Möller

Jan Philipsson

Från Skogsavdelningen

Jan Fryk, avdelningsordförande

Carl Henric Kuylenstierna

Mats Nylinder

Mats Sandgren

Presidiet

Under akademikollegiet handhas löpande beslut av akademiens *presidium*, som under året haft följande sammansättning.

Sara von Arnold, preses

Åke Bruce, vice preses

Åke Barklund, akademiens sekreterare och VD

Personal

Akademiens kansli har under hela eller delar av år 2009 haft 18 anställda:

Anette Amnegren, akademikamrer
Gun Askerö, assistent (från 2009-04-15)
Åke Barklund, akademiens sekreterare och VD
Keiko Blesserholt, assistent
Bo Carlestål, akademijägmästare
Per Eriksson, bibliotekarie
Anders Fredholm, informationschef
Kerstin Hideborn Alm, kommunikatör (barnledig 2009-10-01--)
Henrik Liljegren, dataregistrerare
Lars Ljunggren, chefsbibliotekarie
Jimmy Lyhagen, bibliotekarie
Ylva Nordin, kommunikatör (vikarie för Kerstin Hideborn Alm)
Christina Rabenius, assistent (pension 2009-05-31)
Eva Ronquist, avdelningssekreterare
Helle Rosencrantz, sekreterare
Magnus Stark, akademiagronom
Roland Svensson, serviceansvarig
Per Thunström, assistent

Ekonomisk flerårsöversikt 2005–2009

Huvudförvaltningen med akademiens egen förmögenhet

	2009	2008	2007	2006	2005
Marknadsvärde finansiella anläggningstillgångar	105 008 196	87 765 262	115 732 957	118 510 964	102 226 626
Direktavkastning	4 036 760	6 379 778	6 177 648	5 005 641	3 987 395
Realisationsresultat	-152 365	-2 779 926	983 483	5 114 702	6 512 597
Total avkastning av kapital	3 884 395	3 599 852	7 161 131	10 120 343	10 499 992
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-17 667 646	0	0	0
Återför nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	15 283 643	0	0	0	0
Avkastning i % av marknadsvärde vid årets ingång	4,43%	3,11%	6,04%	9,90%	11,70%
Årets resultat	15 637 409	-17 121 160	2 619 757	5 692 068	10 572 658
Totalt eget kapital	107 331 305	91 693 896	108 815 055	106 195 299	100 503 230

Gemensamt förvaltade stiftelser

	2009	2008	2007	2006	2005
Marknadsvärde finansiella anläggningstillgångar	629 569 493	362 005 911	477 896 633	481 670 383	423 108 029
Direktavkastning	19 378 588	31 480 848	28 615 599	18 931 059	17 999 442
Realisationsresultat	-5 903 577	-3 054 356	34 229 708	17 411 026	21 753 653
Total avkastning av kapital	13 475 011	28 426 492	62 845 307	36 342 085	39 753 095
Utdelade medel	18 902 988	23 726 730	16 741 500	19 685 957	14 338 000
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-64 542 437	0	0	0
Återför nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	64 542 437	0	0	0	0
Avkastning i % av marknadsvärde vid årets ingång	3,72%	5,95%	13,05%	8,59%	11,57%
Totalt eget kapital	413 402 510	360 281 556	416 053 470	361 362 110	347 310 455
Eget kapital till marknadsvärde	421 919 033	360 281 556	479 269 763	475 776 577	428 964 058

Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond

	2009	2008	2007	2006	2005
Marknadsvärde finansiella anläggningstillgångar	0	161 746 227	192 846 703	194 103 831	166 845 245
Direktavkastning	12 345 721	11 842 975	11 113 794	8 344 017	7 262 517
Realisationsresultat	-4 786 526	-2 184 397	34 979 307	20 128 277	7 822 839
Total avkastning av kapital	7 559 195	9 658 578	46 093 101	28 472 294	15 085 356
Utdelade medel	7 784 000	5 937 980	6 067 000	10 533 500	3 837 560
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	-32 529 045	0	0	0
Återför nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	32 529 045	0	0	0	0
Avkastning i % av marknadsvärde vid årets ingång	4,67%	23,75%	17,07%	10,74%	4,01%
Totalt eget kapital	191 372 053	159 859 974	189 607 308	150 080 109	132 750 003

Utgivna nummer av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens TIDSKRIFT (KSLAT)

(Titlar markerade med * publiceras endast elektroniskt på KSLAs hemsida www.ksla.se. Där finns även tidigare utgåvor.)

2007

- Nr 1 Water and Agriculture
- Nr 2 How to estimate N and P losses from forestry in northern Sweden
- Nr 3 Certifierad kvalitet från jord till bord*
- Nr 4 Skogsskötsel för en framtid*
- Nr 5 Valuable Agricultural Landscapes – the Importance of Romania and Scandinavia for Europe
- Nr 6 Verksamhetsberättelse 2006 Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
- Nr 7 Future Challenges for Reindeer Herding Societies*
- Nr 8 Klimat och miljö i förändring – varifrån ska vi ta vår mat?*
- Nr 9 Success Stories of Agricultural Long-term Experiments
- Nr 10 Den beresta maten – matens kvalitet i ett globalt perspektiv

2008

- Nr 1 Verksamhetsberättelse 2007 Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
- Nr 2 Fiskets kollaps utanför Nordamerika – vad kan Sverige och Europa lära?
- Nr 3 Edens lustgård tur och retur – framtidsvägar till ett hållbart naturbruk
- Nr 4 Utveckling av den svenska resursbasen för internationellt skogligt arbete
- Nr 5 Skogens roll i ett framtida globalt klimatavtal
- Nr 6 Jakten på den gröna marknadskraften – del 2*
- Nr 7 Golden Rice and other biofortified food crops for developing countries – challenges and potential

2009

- Nr 1 Does forestry contribute to mercury in Swedish fish?*
- Nr 2 Verksamhetsberättelse 2008 Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
- Nr 3 Klassificering av sjöar och vattendrag – nordisk jämförelse utifrån svenska bedömningsgrunder
- Nr 4 Return to Eden – future paths to sustainable, natural resources management
- Nr 5 Landet utanför – landskapsestetikens betydelse för den urbana människan

2010

- Nr 1 Växtskyddsmedlens miljöpåverkan – idag och i morgon
- Nr 2 Verksamhetsberättelse 2009

AKADEMIENS PORTALPARAGRAF

”Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk samt därtill knuten verksamhet.”

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Drottninggatan 95 B
Box 6806, 113 86 Stockholm
tel 08-54 54 77 00, fax 08-54 54 77 10
www.ksla.se, akademien@ksla.se

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) är en mötesplats för den gröna sektorn. Akademien är en fri och oberoende nätverksorganisation som arbetar med frågor om jordbruk, trädgårdsbruk, livsmedel, skog och skogsprodukter, fiske, jakt och vattenbruk, miljö och naturresurser samt skogs- och lantbrukshistoria. Vi arbetar med frågor som berör alla och som intresserar många!